ปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

นางสาวณัชชา เกิดชม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2566

Problems in applying legal measures for prevention repeat offenses to prisoners after they are released from prison

Miss. CHATCHA KEADCHOM

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice
School of Law Sukhothai Thammathirat Open University
2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ
ชื่อและนามสกุล	นางสาวณัชชา เกิดชม
แขนงวิชา / วิชาเอก	กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา แผนวิชิต)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย)
รักษาการแทนรองอธิการบดีฝ่ายการเงินและทรัพย์สิน
รักษาการแทนประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ
ผู้ศึกษา นางสาวฌัชชา เกิดชม รหัสนักศึกษา 2634002055
ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระมีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาทฤษฎีและหลักการกับเกี่ยวสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ, (2) ศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในประเทศไทย สาธารณรัฐฝรั่งเศส และเครือรัฐออสเตรเลียเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ, (3) ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ, (4) เสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากหนังสือภาษาไทยและหนังสือภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากตำราและคำอธิบาย ต่าง ๆ หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีอาญา บทความ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เอกสารวิจัยเพื่อให้งานวิจัยสมบูรณ์

ผลการศึกษาพบว่า (1) ตามทฤษฎีและหลักการกับเกี่ยวสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย สิทธิดังกล่าวจึงมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมความประพฤติและการคุมขังผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงที่จะกระทำผิดซ้ำสูงไว้ (2) มาตรการทางกฎหมายในประเทศไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ หลักการลงโทษตามที่ผู้กระทำผิดสมควรได้รับโทษจะต้องได้สัดส่วนในการกระทำความผิดกฎหมายของต่างประเทศให้อำนาจศาลในการกำหนดโทษ, (3) การวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ในการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในทางปฏิบัตินั้น ปัจจุบันในต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดตามหลักความเสี่ยง ความต้องการ การตอบสนอง ซึ่งเป็นหลักการที่ให้ความสำคัญกับการจำแนกผู้กระทำผิดว่าผู้กระทำผิดเป็นผู้มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำสูงหรือไม่, (4) เสนอแก้ไข พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มีข้อกฎหมายที่มีข้อบกพร่องในเรื่องระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22 การกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษประเทศไทยไม่เกิน 10 ปีนับแต่วันพ้นโทษนั้น ซึ่งขัดหลักความได้สัดส่วนเป็นหลักการพื้นฐานภายใต้หลักนิติธรรม เป็นหลักสำคัญเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ควรคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วน, การที่ไม่ขอความยินยอมจากนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษบังคับใช้มาตรการทางการแพทย์ เป็นการกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล อันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, ผู้ถูกคุมขังมีสิทธิได้รับการเยียวยาจากการคุมขังที่มิชอบนั้น ขัดกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 9 ที่รับรองสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนหากถูกจับกุมหรือถูกควบคุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คำสำคัญ นักโทษเด็ดขาด พ้นโทษ การกระทำความผิดซ้ำ

Independent Study title: “Problems in applying legal measures for prevention repeat offenses to prisoners after they are released from prison”

Author: “Miss. CHATCHA KEADCHOM”; ID: “2634002055”;

Degree: Master of Laws

Independent Study Advisor: Assistant Professor Dr. Wanwipa Muangtham; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of the independent study are (1) to study theories and principles regarding the rights of prisoners after their release, (2) to study and compare legal measures of Thailand and regarding the prevention of recidivism that has been applied to prisoners after their release. (3) to study and analyze legal problems in applying legal measures regarding the prevention of recidivism to be enforced on prisoners after their release, 4) to recommend legal measures for the prevention of recidivism to be applied to prisoners after their release from prison.

Qualitative research with the method of research from documents (documentary Research) by studying from books in Thai and related books in English, information from text books and various explanations to complete the research.

The study found that (1) according to the theory and principle of the right of the convict after the release of the sentence, the right to be justly tried, the right to a fair trial is a fundamental right according to the law. and detention of the law to control the behavior of the offenders who are at high risk of reoffending. (2) legal measures in Thailand and abroad regarding the prevention of recidivism that are enforced on prisoners after their release. The principle of deserved punishment of an offender must be proportionate to the crime committed under the laws of foreign countries, giving the court the power to impose punishment. (3) analysis of the legal problems in implementing legal measures to prevent recidivism on prisoners after their release from prison. Rehabilitate offenders based on the principle of risk-needs-response, which is a principle that focuses on classifying offenders as being at high risk of reoffending. (4) proposing amendments to the Act on Measures for Preventing Repeat Offenses in Sexual or Violent Offenses, B.E. 2022, which has a defect regarding the period for using measures to monitor prisoners after they are released from prison, according to Section 22. The determination of the period for monitoring prisoners after their released in Thailand is not more than 10 years from the date of their release. This violates the principle of proportionality, a basic principle under the rule of law. It is an important principle to protect the fundamental human rights. The principle of proportionality should be taken into account, The absolute absence of the prisoner's consent after their release of the sentence applies medical measures. It affects the human dignity of a person. which is in violation of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2017. Detainees have the right to receive relief from such wrongful imprisonment. This is contrary to Article 9 of the 1966 International Covenant on Civil and Political Rights, which guarantees the right to compensation if arrested or detained unlawfully.

Keywords : Absolute prisoner Release from prison Recidivism

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อมูลต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ศึกษาตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัยจนกระทั่งการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ลุล่วงด้วยดีผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดซึ่งได้ให้ความรักความห่วงใยเป็นกำลังใจตลอดจนสนับสนุนต่อผู้ศึกษาในทุกๆด้านมาโดยตลอด

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเพื่อนๆทุกคนตลอดจนบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆ สิ่งมอบความรักความใส่ใจให้กำลังใจและความห่วงใยที่มีค่ามากแก่ผู้ศึกษามาจนสำเร็จการศึกษา

หากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์หรือส่งผลดีแก่ส่วนรวมบ้างผู้ศึกษาขอยกความดีให้แก่คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านรวมถึงมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชสถาบันที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้ศึกษา แต่หากมีข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องเป็นประการใดเกิดขึ้นผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นางสาวณัชชา เกิดชม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

บทที่ 1 บทนำ 1

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา 6
3. สมมติฐานของการศึกษา 6
4. ขอบเขตการศึกษา 7
5. วิธีดำเนินการศึกษา 7
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 8
7. นิยามศัพท์เฉพาะ 8

บทที่ 2 ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ 9

1. ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในต่างประเทศ 10
2. ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในประเทศไทย 13
3. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ 16
   - 3.1 แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 16
   - 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ 18
   - 3.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักความได้สัดส่วนของการใช้อำนาจรัฐ 18
   - 3.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักการปรับโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน 19

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.5 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังที่มิชอบ 20
3.6 พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา 21
บทที่ 3 การคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาดคดีภายหลังการพ้นโทษจากการป้องกันการกระทำความผิดของไทยและต่างประเทศ 23
1. กฎหมายไทย 23
1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 23
1.2 พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการคุ้มครองสิทธิการกระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 24
1.3 มาตราเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22 25
1.4 มาตรการเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22 26
1.5 มาตรการเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ 27
2. กฎหมายต่างประเทศ 27
2.1 เครือรัฐออสเตรเลีย 27
2.1.1 มาตรการเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ 27
2.1.2 มาตรการเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ 29
2.1.3 มาตรการเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ 31
2.1.4 การคุมขังฉุกเฉิน 32
2.1.5 การมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในกระบวนการออกคำสั่ง 32
2.1.6 การอุทธรณ์คำสั่ง 32

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2 สาธารณรัฐฝรั่งเศส....33
2.2.1 มาตรการเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ....33
2.2.2 มาตรการเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ....33
2.2.3 มาตรการเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ....34
2.2.4 มาตรการเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ....35
3. กฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ....36
3.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน....36
3.2 ตารางเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ....36
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาการนำมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำนำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดในภายหลังการพ้นโทษ....42
1. วิเคราะห์ปัญหาการนำมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำนำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดในภายหลังการพ้นโทษ....42
1.1 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22....43
1.2 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22....47
1.3 วิเคราะห์ปัญหามาตรการเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ....48

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 บทสรุปข้อเสนอแนะ.....52
1. บทสรุป.....52
2. ข้อเสนอแนะ.....57
บรรณานุกรม.....63
ประวัติผู้วิจัย.....66

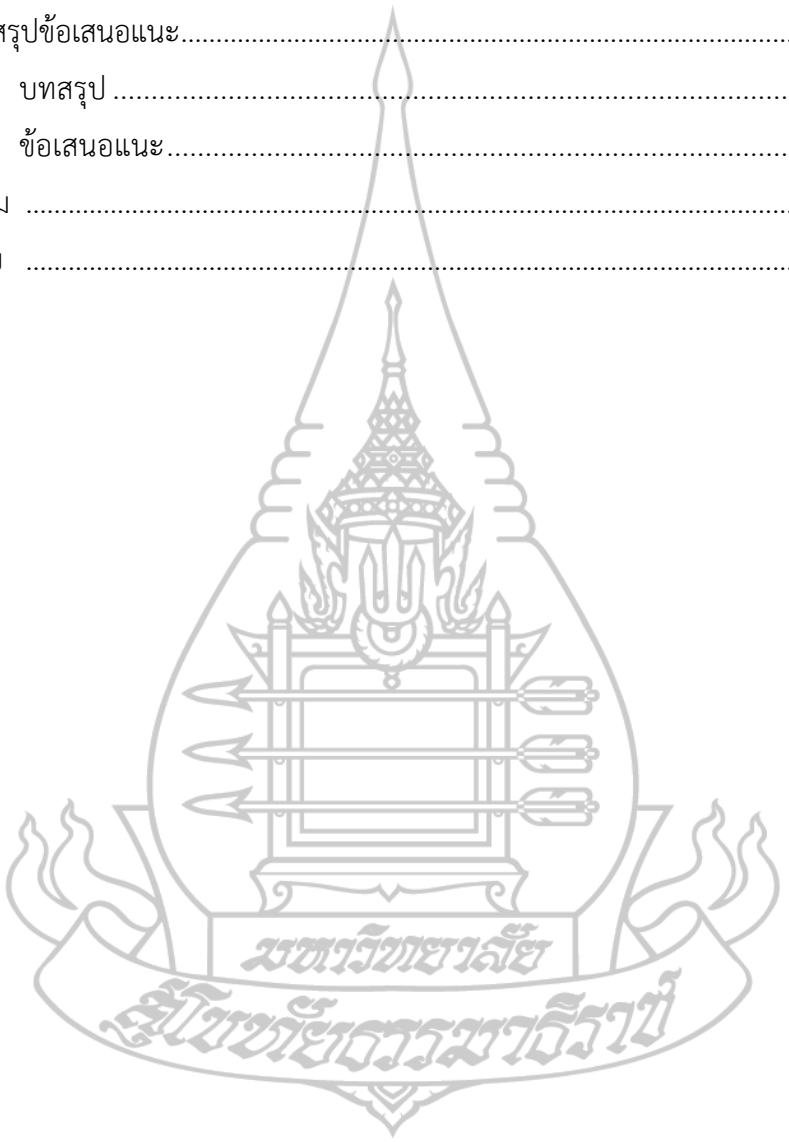

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีปัญหาอาชญากรรมค่อนข้างสูง ที่ผ่านมาได้มีข่าวเกี่ยวกับ"การกระทำผิดซ้ำ" ของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว ซึ่งสร้างความตื่นตระหนกความหวาดกลัวและสะเทือนขวัญให้กับประชาชนในสังคมเป็นอย่างมาก ทั้งคดีอาชญากรรมทั่วไป และคดีอุกฉกรรจ์ ซึ่งก่อเหตุโดยผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวหรือผู้ที่พ้นโทษจากเรือนจำ โดยคดีที่ประชาชนให้ความสนใจในอดีตผ่านมา คือคดีฆาตกรรมและชิงทรัพย์ของ นายสมคิด พุ่มพวง (ฆาตกรต่อเนื่อง) คดีฆาตกรรมของไอซ์ หีบเหล็ก (ฆาตกรต่อเนื่อง) คดีข่มขืนเด็กและฆาตกรรมของนายแหบ เป็นต้น จากสถิติของกรมราชทัณฑ์[1] (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566) พบว่า 5 อันดับประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในปีงบประมาณ 2566 ได้แก่ อันดับที่ 1 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ร้อยละ 66.24 อันดับที่ 2 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ร้อยละ 13.16 อันดับที่ 3 ความผิดอื่น ๆ ร้อยละ 9.31 อันดับที่ 4 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ร้อยละ 6.38 อันดับที่ 5 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ร้อยละ 2.28 นอกนั้นจะเป็นคดีอื่น ๆ ซึ่งจากสถิติดังกล่าว จะพบว่า ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายและความผิดเกี่ยวกับเพศมีอัตราการกระทำความผิดซ้ำสูง และเมื่อเกิดการกระทำความผิดซ้ำขึ้นจะสร้างความเสียหายให้กับสังคมเป็นอย่างมาก

ถึงแม้ที่ผ่านมา กระทรวงยุติธรรมจะได้จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน[2] (Safety Observation Ad hoc Center, Ministry of Justice: JSOC) เพื่อแก้ไขปัญหาการก่ออาชญากรรมสะเทือนขวัญ โดยการเฝ้าระวังผู้พ้นโทษที่มีลักษณะพิเศษ จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่ต้องโทษในฐานความผิด 1) ฆ่าหรือข่มขืนเด็ก 2) ฆ่าข่มขืน 3) ฆาตกรต่อเนื่อง 4) ฆาตกรโรคจิต 5) สังหารหมู่ 6) ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยการฆ่า และ 7) นักค้ายาเสพติดรายสำคัญ ซึ่งเมื่อดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว พบว่า ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ส่วนหนึ่งยังมีความเสี่ยงที่จะไปกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงซ้ำในรูปแบบเดียวกันหรือรูปแบบใกล้เคียงกัน และถึงแม้จะมี

[1] กรมราชทัณฑ์, สถิติกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2564 สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 จากhttp://www.correct.go.th/recstats/

มาตรการเพื่อเฝ้าระวังที่มีประสิทธิภาพเพียงใด แต่หากไม่มีกฎหมายที่ระบุหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องนี้เอาไว้ ก็ถือเป็นเรื่องที่ยากที่จะสร้างความปลอดภัยให้สังคมได้อย่างแท้จริง ซึ่งประเทศไทยก่อนปี 2565 ยังไม่มีกฎหมายเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดให้มีการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือการคุมขังภายหลังพ้นโทษ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวนี้ กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์และกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงจนเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2565 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด 90 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา กล่าวคือ มีผลใช้บังคับวันที่ 24 มกราคม 2566 โดยกฎหมายใหม่ฉบับนี้ ถือเป็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัยตามหลักสากล โดยการกำหนดให้มีมาตรการพิเศษทางกฎหมายและทางปฏิบัติ เพื่อแก้ไขฟื้นฟู ป้องกัน และเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมและสร้างความปลอดภัยให้สังคม รวมถึงแก้ปัญหาและลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำ จากข้อมูลของกระทรวงยุติธรรม พบว่า ผู้กระทำผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง เมื่อพ้นโทษแล้ว จะกระทำความผิดซ้ำในระยะเวลา 3 ปี มากกว่า ร้อยละ 50 จึงมีความจำเป็นต้องออกกฎหมายฉบับนี้ขึ้น

โดยหลักการสำคัญในพระราชบัญญัติดังกล่าว แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) กำหนดมาตรการทางกฎหมายที่ศาลมีอำนาจสั่งใช้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สำหรับ 4 กลุ่มความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อร่างกาย และความผิดต่อเสรีภาพ (มาตรา 3)

2) มาตรการทางกฎหมายซึ่งศาลอาจสั่งใช้ ได้แก่

(1) มาตรการแก้ไขฟื้นฟูแก่ผู้กระทำความผิดตั้งแต่ในระหว่างรับโทษจำคุก (มาตรา 19)

(2) มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษแก่นักโทษเด็ดขาด (มาตรา 22)

(3) มาตรการคุมขังภายหลังพันโทษแก่นักโทษเด็ดขาด (มาตรา 28)

(4) การคุมขังฉุกเฉิน (มาตรา37)

ทั้งนี้ ให้นำพระราชบัญญัติดังกล่าวไปใช้บังคับกับคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล รวมถึงกรณีที่จะมีการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาด ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดตามที่กำหนดอยู่ในวันก่อนวันที่กฎหมายนี้ใช้บังคับด้วย (มาตรา 43)

โดยรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในปัจจุบันสามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) มุ่งเน้นการควบคุม ระงับและปราบปรามอาชญากรรมในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ ไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น และนำตัวผู้กระทำ

ความผิดมาลงโทษ โดยให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมกระทำการใดๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ ส่วนในทางตรงกันข้ามคือกระบวนการนิติธรรม (Due Process) มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักกฎหมายหรือหลักนิติธรรมเป็นหลัก อำนาจของเจ้าพนักงานต้องถูกควบคุม โดยการจำกัดอำนาจของรัฐโดยกฎหมาย ในการกำหนดนโยบายทางอาญาหรือกฎหมายของรัฐ จึงมักเกิดความขัดแย้งกันใน 2 รูปแบบนี้ ซึ่งกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ดี นอกจากจะต้องมีประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตัวเป็นคนดีเพื่อคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องมีมาตรการที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมด้วย ทั้งยังเป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเป็นไปตามหลักนิติธรรม

มาตรฐานในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมได้มีการวางหลักการไว้อย่างกว้าง ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ โดยให้การรับรองหลักการไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights 1948) โดยประเทศไทยได้ลงมติรับรองไว้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 1948 โดยบทบัญญัติเรื่องสิทธิที่ประกาศรับรองไว้ เป็นเรื่องมาจากสิทธิธรรมชาติ (Natural Right) หรือสิทธิมนุษยชน (Human Right) เป็นส่วนใหญ่ และมีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights 1966)

และหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างเป็นสากลแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องมีการนำกฎหมายมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการคุ้มครองสังคม หลักนิติธรรมสำหรับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจำเป็นต้องคำนึงถึงตั้งแต่กระบวนการตรากฎหมาย หลักนิติธรรมจึงเป็นหลักการสำคัญเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและมีขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการสร้างสมดุลระหว่างการใช้อำนาจรัฐกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพราะการที่ฝ่ายนิติบัญญัติจะตรากฎหมายขึ้นมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของมาตรการว่ามีความจำเป็นหรืออย่างน้อยควรที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนน้อยที่สุด ทั้งยังต้องชั่งน้ำหนักถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อสาธารณชนนั้นคุ้มค่ามากกว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการไปกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือไม่เพียงใดจึงต้องบัญญัติกฎหมายนี้ขึ้นมาใช้บังคับ

โดยพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ที่ได้มีการบัญญัติให้มีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งศาลอาจสั่งใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษได้นั้น ล้วนแล้วแต่เป็นมาตรการทางกฎหมายที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และคำสั่งคุมขังฉุกเฉิน ดังนั้นกฎหมายจึงต้องมี

การบัญญัติให้การคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษอย่างเหมาะสมตามหลักสิทธิมนุษยชน และตามหลักนิติธรรม

จากการศึกษาพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ที่ได้มีการบัญญัติเป็นการคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษอยู่ในขั้นตอนของการใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ แต่ก็ยังมีความบกพร่องอยู่ในหลายประการ มีสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในบางเรื่องที่ยังไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควรอันทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตาม (มาตรา 22)

มาตรา 22 ที่บัญญัติว่า “เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาด...จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ...ตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 10 ปีนับแต่วันพ้นโทษ” ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษของศาลตามที่ศาลเห็นสมควรซึ่งต้องไม่เกิน 10 ปีนับแต่วันพ้นโทษนั้น ซึ่งอาจขัดกับกฎหมายความได้สัดส่วนกับความผิดที่นักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษเคยได้กระทำมาก่อน เพราะในบางกรณีที่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษต่ำ แต่อาจต้องถูกบังคับใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในระยะเวลาถึง 10 ปีนับแต่วันพ้นโทษ ซึ่งหลักความได้สัดส่วนเป็นหลักการพื้นฐานภายใต้หลักนิติธรรม เป็นหลักการสำคัญเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและมีขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษดังกล่าว อาจเป็นการขาดการนำหลักความได้สัดส่วนอันเป็นหลักกฎหมายสำคัญมาปรับใช้ อันเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตาม (มาตรา 22)

มาตรา 22 กำหนดว่า “เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาด...จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ...ตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้” และวรรคสอง ที่กำหนดว่า “มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ได้แก่ (10) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์หรือมาพบหรือรับการรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใดตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติ

กำหนด” ซึ่งตามมาตรา 22 วรรค 2 (10) ดังกล่าวเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ที่ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจคือ ไม่ได้มีการกำหนดว่าต้องมีการขอความยินยอมจากนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษก่อนจึงจะสามารถบังคับใช้มาตรการทางการแพทย์ได้ ซึ่งแตกต่างกับกรณีของการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุก ตามมาตรา 19 (1) ซึ่งจะต้องมีการขอความยินยอมจากนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษก่อนจึงจะสามารถบังคับใช้มาตรการทางการแพทย์ได้ เพราะตามมาตรา 21 กำหนดว่า “มาตรการทางการแพทย์ที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 19 (1) ให้ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชศาสตร์และสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือด้วยวิธีการรูปแบบอื่น ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” ซึ่งการที่บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดว่าต้องขอความยินยอมจากนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษก่อนนั้น เป็นการกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล อันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่มีการบัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของบุคคล

1.3 ปัญหามาตรการเกี่ยวกับการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ

ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ที่ได้กำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายซึ่งศาลอาจสั่งใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษได้นั้น ล้วนแล้วแต่เป็นมาตรการทางกฎหมายที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ โดยเฉพาะคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพันโทษ และคำสั่งคุมขังฉุกเฉิน ซึ่งหากมีกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าคำสั่งคุมขังภายหลังพันโทษและคำสั่งคุมขังฉุกเฉินดังกล่าวเป็นคำสั่งที่ผิดหลง กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดผลที่ตามมาว่าให้ผู้ถูกคุมขังมีสิทธิได้รับการเยียวยาจากการคุมขังที่มิชอบดังกล่าว ซึ่งแตกต่างกับพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ที่มีการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่ถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดีและปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด และการที่ไม่ได้กำหนดว่าให้ผู้ถูกคุมขังมีสิทธิได้รับการเยียวยาจากการคุมขังที่มิชอบนั้น ขัดกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 9 ที่รับรองสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนหากถูกจับกุมหรือถูกควบคุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรา 25 วรรคสาม ที่มีการบัญญัติว่า

“บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้าวต้น เห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ยังมีความบกพร่องอยู่ในหลายประการ เพราะมีสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในบางเรื่องที่ยังไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควรอันทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาถึงความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีและหลักการกับเกี่ยวสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในประเทศไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

2.4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

3. สมมติฐานของการศึกษา

สิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษจากการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ในพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ยังมีข้อบกพร่องและปัญหาอยู่หลายประการ ส่งผลให้ไม่อาจใช้มาตรการดังกล่าวกับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ, ปัญหาเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ, มาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังที่มิชอบ จึงสมควรมีการแก้ไขหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับ

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ เพื่อให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

4. ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ได้มีการกำหนดขอบเขตการศึกษา โดยทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ศึกษาบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 และศึกษาพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 โดยศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ รวมถึงกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์กับประเทศไทย

5. วิธีดำเนินการศึกษา

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก บทบัญญัติของกฎหมาย หนังสือ ตำรา วารสาร บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย คำพิพากษาของศาล เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์หรืออินเทอร์เน็ต ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ทั้งได้มีการตรวจสอบความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และเสนอแนวทางแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษจากการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีและหลักการกับเกี่ยวสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

6.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายในการนำมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

6.4 ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 นักโทษเด็ดขาด คือ ผู้ถูกลงโทษจำคุกหรือผู้ต้องหาคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกถูกนำตัวมายังเรือนจำ

7.2 ผู้ต้องขังในฐานะเป็นปักเจกชนยังมีสิทธิบางส่วน จากการถูกลงโทษ ซึ่งสิทธิจะมีมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับแนวคิดหรือการลงโทษในแต่ละประเภทที่นำมาใช้ นั้นคือ การสูญเสียสิทธิของผู้ต้องขังเป็นเพียงการถูกแยกตัวออกจากสังคมเท่านั้นบุคคลนั้นจะต้องยังคงมีสิทธิบางประการ ซึ่งรัฐมีหน้าที่ที่จะดูแลจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและการรับรองสิทธิประเภทต่างๆของผู้ต้องขังรัฐจำเป็นต้องตระหนักถึงการป้องกันและรักษาสิทธิเหล่านั้นของผู้ถูกจำคุกให้นักโทษได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันกับประชาชนทั่วไป

7.3 พ้นโทษ หรือ ปล่อยตัวพ้นโทษ คือ การได้รับอิสรภาพจากการจำคุกตามคำพิพากษาโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ

7.4 การกระทำความผิดซ้ำ หมายถึง ที่ภายหลังจากถูกปล่อยตัวออกจากการควบคุมภายใต้กระบวนการยุติธรรมอันเนื่องมาจากการกระทำผิดอาญาแล้วแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขพฤติกรรมของ ตนเองได้ โดยบุคคลดังกล่าวถอยหลังกลับไปหรือหวนกลับคืนไปมีรูปแบบพฤติกรรมรูปแบบเดิมดังเช่นก่อนหน้าที่บุคคลดังกล่าวจะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และในที่สุดหวนกลับไปกระทำผิดอาญาซ้ำอีก หรือ ที่เคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำผิดอาญามาแล้วกลับไปกระทำผิดอาญาซ้ำอีก

บทที่ 2
ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

ในทางวิชาการการกระทำผิดซ้ำเป็นถ้อยคำที่เข้าใจกันได้โดยทั่วไปว่าเป็นการที่บุคคลคนหนึ่งกระทำผิดกฎหมายอาญามากกว่าหนึ่งครั้ง ซึ่งการกระทำผิดซ้ำมีความหมายที่ค่อนข้างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับบริบทที่ผู้วิจัยแต่ละท่านต้องการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ที่ผ่านมามีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำในหลายแง่มุม ทั้งแง่มุมในด้านสังคมศาสตร์ แพทยศาสตร์ จิตวิทยา อาชญาวิทยา ทัณฑวิทยา และนิติศาสตร์ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยของงานวิจัยนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยในด้านนิติศาสตร์เพื่อการค้นหามาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำในกระบวนการยุติธรรมไทย จำเป็นต้องศึกษาความหมายของการกระทำผิดซ้ำ การชี้วัดว่าอย่างไรจึงถือเป็นการกระทำผิดซ้ำ ผู้กระทำผิดที่กระทำผิดซ้ำจนมีลักษณะกระทำผิดติดเป็นนิสัยผู้กระทำผิดซ้ำที่ปรากฏในกฎหมายอาญาของประเทศไทย ผู้กระทำผิดซ้ำในมุมมองของราชทัณฑ์ไทยซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับโทษตามกฎหมายโดยตรง การศึกษาลักษณะของการกระทำผิดซ้ำโดยศึกษาจากงานวิจัยที่มีผู้วิจัยไว้แล้ว และสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำทั้งสาเหตุในเชิงสังคมศาสตร์และสาเหตุจากปัญหาในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ทราบแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำต่าง ๆ ทั้งในระดับสากลและที่เคยศึกษาในประเทศไทยในหลาย ๆ ด้านอันจะเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าวิจัยต่อไป ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมา เกี่ยวกับปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในต่างประเทศ

คำว่า “การกระทำผิดซ้ำ” ในภาษาอังกฤษมีหลายคำได้แก่ Recidivism ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับคำที่ใช้ในประเทศอังกฤษคือ Reoffending[3]

คำว่า Recidivism มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินคือคำว่า Recidere[4] โดยมีที่มาจากการเติมคำว่า “re” เข้าไปข้างหน้าคำกริยา “Cidere” ที่มีความหมายว่า ต่ำลง ลดลงหรือน้อยลง นำไปสู่คำว่า Recidere ที่แปลว่า การถอยหลังกลับนั่นเอง คำว่า Recidivism จึงมีความหมายตรงตัวว่าการถอยหลังกลับ (To Fall Back) ซึ่งมักจะใช้ในความหมายของการถอยหลังกลับสู่ลักษณะนิสัยที่ไม่ดี (Into Bad Habits) หรือกลับสู่ลักษณะนิสัยดังเดิม (Into Old Habits) โดยมักใช้กับบริบทของอาชญากรรมหรือกระทำผิดกฎหมายอาญาโดยเฉพาะ[5]

พจนานุกรมฉบับต่าง ๆ และนักวิชาการต่างให้ความหมายของคำว่าการกระทำผิดซ้ำหรือ Recidivism ที่แตกต่างกันไป แต่ก็ล้วนเป็นที่เข้าใจได้ในบริบทเดียวกันว่าหมายถึงการที่บุคคลหนึ่งกลับไปกระทำผิดกฎหมายซ้ำอีกนั่นเองดังรายละเอียดต่อไปนี้

Merriam - Webster Dictionary ให้ความหมายของการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) ว่าคือแนวโน้มในการหวนกลับไปมีพฤติกรรมอาชญากร[6]

Black’s Law Dictionary ยังให้ความหมายของการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) ว่าหมายถึงแนวโน้มในการหวนกลับไปมีนิสัยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือกิจกรรมอาชญากร[7] ส่วนสารานุกรม Britannica ให้ความหมายของคำว่า Recidivism ว่าคือ แนวโน้มในการมีพฤติกรรมอาชญากรอย่างต่อเนื่องอันนำไปสู่การจับกุมและการถูกจำคุกหลายครั้ง[8]

---

[3] Open Justice, Making Sence of Justice, Retrieved March 24, 2015 from http://open.justice.gov.uk/reoffending/prisons/

[4] Michael D. Maltz, Recidivism (Orlando, Florida: Academic, 2001), p. 54, Retrieved March 24, 2015 from http://www.uic.edu/depts/lib/forr/ pdf/crimjust/ recidivism.pdf.

[5] Merriam-Webster Online Dictionary, Retrieved June 30, 2015 from http://www.merriam-webster.com/word-of-the-day/2012/06/02/

[6] Merriam-Webster Online Dictionary, Retrieved March 24, 2015 from http://www.merriam-webster.com/dictionary/recidivism.

[7] Black’s Law Dictionary, 8th ed. (Eagan, MN: Thomson West, 2004).

[8] Encyclopedia Britannica, Retrieved June 30, 2015 from http://global. britannica.com/EBchecked/topic/493522/recidivism

Oxford Dictionary ให้ความหมายของการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) ว่า “ลักษณะนิสัยในการกลับไปกระทำผิดกฎหมายอีก” และจึงให้ความหมายของคำว่าผู้กระทำผิดซ้ำ (Recidivist) ว่า “ผู้ที่กลับไปกระทำผิดกฎหมายอย่างเป็นนิสัย”[9]

H. M. Metcalf ให้ความหมายของการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism) ว่า “การหวนกลับไปหรือการกลับไปมีลักษณะนิสัยอาชญากร โดยเฉพาะภายหลังจากที่เคยถูกลงโทษมาแล้ว”[10] ซึ่งแสดงให้เป็นนัยที่แนวความคิดเรื่องการแก้ไขผู้กระทำผิดด้วย[11]

Harry WIllbach ผู้วิจัยบทความเรื่อง “อะไรเป็นสาเหตุก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ” (What Constitute Recidivism) ให้ความหมายของคำว่า “การกระทำผิดซ้ำ” ว่าหมายถึง “การกระทำซ้ำซึ่งพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ภายหลังจากที่ผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวเคยได้รับประสบการณ์ด้านลบอันเนื่องมาจากพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้ว หรือเคยได้รับการปฏิบัติหรือฝึกฝนให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากพฤติกรรมเดิมของตนดังกล่าว”[12]

สำหรับคำว่า ผู้กระทำผิดซ้ำ หรือ Recidivist นั้น สถาบันยุติธรรมแห่งชาติ (National Institue of Justice) ของประเทศสหรัฐอเมริกากล่าวถึงผู้กระทำผิดซ้ำว่าคือ ผู้ที่หวนกลับไปมีพฤติกรรมกระทำผิดกฎหมายอีกหลังจากที่บุคคลดังกล่าวได้รับโทษหรือได้ผ่านกระบวนการแทรกแซงพฤติกรรมมาแล้วสำหรับการกระทำผิดครั้งก่อน[13]

Black’s Law Dictionary ให้ความหมายว่าคือ บุคคลที่เคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำผิดอาญามาแล้วหลายครั้ง หรือผู้กระทำผิดอีก (Repeat offender) และยังหมายความรวมถึงผู้กระทำผิดติดเป็นนิสัย (Habitual Offender หรือ Habitual Criminal) และผู้ประกอบอาชญากรรมเป็นวิถีชีวิต (Career criminal)[14] แสดงให้เห็นว่า ผู้กระทำผิดซ้ำนั้นมีหลายแง่มุม

โดยคำว่า ผู้กระทำผิดติดเป็นนิสัย หรือ Habitual Offender นั้น Black’s Law Dictionary ให้ความหมายว่าหมายถึง บุคคลที่กระทำผิดอาญาในลักษณะเดียวกันหรือในความผิด

---

[9] Norval Morris, The Habitual Criminal (Westport, Connecticut: London School of Economics and Political Science, Greenwood, 1950), p. 3.

[10] Harold M. Metclaf, “Recidivism and the Courts,” Journal of Criminal Law and Criminology 26 (1935): 37 quoted in Norval Morris, *op.cit.,* p. 3.

[11] Norval Morris, *op.cit.,* p. 3.

[12] Harry Willbach, “What Constitutes Recidivism,” Journal of Criminal Law and Criminology 33 (1942): 32.

[13] National Institute of Justice, Recidivism, Retrieved June 27, 2015 from http://www.nij.gov/topics/corrections/recidivism/pages/welcome.aspx.

[14] Black’s Law Dictionary, *op.cit.*

อย่างเดียวกันซ้ำ ๆ หลายครั้งในช่วงระยะเวลาหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนด และด้วยเหตุนี้ จึงเข้าหลักเกณฑ์ที่ต้องเพิ่มโทษแก่บุคคลดังกล่าวตามกฎหมาย[15] ในขณะที่สารานุกรม Britannica ให้ความหมายของคำว่าผู้กระทำผิดติดเป็นนิสัยว่าคือ บุคคลที่ถูกศาลพิพากษาว่ากระทำผิดอาญาบ่อยครั้งและได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นอันตรายต่อสังคม[16]

สำหรับคำว่า ผู้กระทำผิดอีก หรือ Repeat Offender นั้น Black's Law Dictionary ให้ความหมายว่าหมายถึงบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำผิดกฎหมายอาญามากกว่า 1 ครั้ง[17]

Black's Law Dictionary ให้ความหมายของคำว่าผู้ประกอบอาชญากรรมเป็นวิถีชีวิตหรือ Career criminal ว่า ตามคู่มือการลงโทษระดับรัฐ (Federal sentencing guideline) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ประกอบอาชญากรรมเป็นวิถีชีวิตคือบุคคลที่เคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดอาญารุนแรง (Violent Felony) หรือกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด (Controlled ubstances) มาแล้ว 2 ครั้ง แล้วได้กระทำผิดอาญาอุกฉกรรจ์อีก[18]

ในขณะที่นักวิชาการบางคนให้ความหมายของคำว่าผู้กระทำผิดซ้ำ (Recidivist) ว่าหมายถึง ผู้ที่เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษมาแล้วแต่ยังไม่ถึงกับต้องได้รับโทษจำคุก[19] จึงมักจะปรากฏในบริบทของกระบวนการยุติธรรมโดยทั่วไปว่า "ผู้กระทำผิดซ้ำ" หมายถึง ผู้ที่ภายหลังจากถูกปล่อยตัวออกจากการควบคุมภายใต้กระบวนการยุติธรรมอันเนื่องมาจากการกระทำผิดอาญาแล้วแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขพฤติกรรมของตนเองได้ โดยบุคคลดังกล่าวถอยหลังกลับไปหรือหวนกลับคืนไปมีรูปแบบพฤติกรรมรูปแบบเดิมดังเช่นก่อนหน้าที่บุคคลดังกล่าวจะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และในที่สุดหวนกลับไปกระทำผิดอาญาซ้ำอีก[20] ซึ่งทำให้กรอบความคิดของคำว่าผู้กระทำผิดซ้ำค่อนข้างกว้างมาก[21] จนไม่อาจกล่าวถึงองค์ประกอบของการกระทำผิดซ้ำเพื่อที่จะกำหนดความหมายและนิยามของการกระทำผิดซ้ำให้ลึกลงไปในรายละเอียดได้มากกว่าความหมายที่เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปในระดับพื้นฐานว่า การกระทำผิดซ้ำคือการที่บุคคลกระทำผิดกฎหมายมากกว่าหนึ่งครั้ง ส่วนองค์ประกอบในรายละเอียดของการกระทำผิดซ้ำ เช่น ประเภทของความผิดที่กระทำผิดซ้ำ จำนวนครั้งที่กระทำผิดกฎหมาย จำนวนครั้งที่ถูกจับได้ จำนวนครั้งที่ถูกศาลลงโทษ หรือจำนวนครั้งที่ได้รับ

---

[15] *Ibid.*

[16] Encyclopedia Britannica, Retrieved June 30, 2015 from http://global.britannica.com/EBchecked/topic/250832/habitual-offender.

[17] Black's Law Dictionary, *op.cit.*

[18] *Ibid*.

[19] Norval Morris, *op.cit.,* p. 3.

[20] Michael D. Maltz, *op.cit.,* p. 54.

[21] Norval Morris, *op.cit.,* p. 3.

โทษจำคุกเหล่านี้ เป็นต้น กลายเป็นเรื่องของการชี้วัดว่าอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการกระทำผิดซ้ำเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยสำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำที่มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่แตกต่างหลากหลายกันไป

Robert Weisberg จึงกล่าวว่า การกระทำผิดซ้ำเป็นแนวคิดทางสังคมวิทยาและอาชญาวิทยาที่สลับซับซ้อนและยุ่งยากเป็นอย่างยิ่ง การค้นหาความหมายของการกระทำผิดซ้ำสำหรับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นสำหรับนักปฏิบัตินิยมบางท่าน อย่างไรก็ดี กระบวนการยุติธรรมอาจจะจำเป็นที่จะต้องกำหนดรูปแบบของการกระทำผิดซ้ำอย่างเป็นทางการเพื่อใช้ในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีและเพื่อการบังคับโทษ ซึ่งรูปแบบดังกล่าวควรจะเป็นไปในแนวทางที่ไม่เป็นที่โต้แย้งเพื่อที่จะสามารถกำหนดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่จะสามารถกำหนดความหมายของคำว่าการกระทำผิดซ้ำขึ้นได้ และควรจะเป็นรูปแบบที่เป็นรูปธรรมที่เพียงพอที่จะสามารถบริหารจัดการได้ในทางปฏิบัติ และสามารถนำมาปรับใช้ได้กับกระบวนการต่าง ๆ หรือเขตอำนาจที่แตกต่างกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของกระบวนการหรือมาตรการต่าง ๆ ในการลดการกระทำผิดซ้ำต่อไปในอนาคต[22]

2. ประวัติความเป็นมา เกี่ยวกับปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยนั้น ไม่มีกฎหมายฉบับใดที่กำหนดนิยามคำว่า “การกระทำผิดซ้ำ” หรือ“ผู้กระทำผิดซ้ำ” ไว้เป็นการเฉพาะ อย่างไรก็ดี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 159 วรรคหนึ่ง ได้กล่าวถึงการกระทำผิดซ้ำไว้ว่า “ถ้าจำเลยเคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษเพราะได้กระทำความผิดมาแล้ว เมื่อโจทก์ต้องการให้เพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เข็ดหลาบ ให้กล่าวมาในฟ้อง” ซึ่งการเพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เข็ดหลาบดังกล่าวหมายถึง การเพิ่มโทษประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ซึ่งเป็นบทเพิ่มโทษทั่วไปแก่ผู้กระทำผิดซ้ำหรือ ผู้กระทำผิดไม่เข็ดหลาบ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง”

นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำผิดซ้ำหรือผู้กระทำผิดไม่เข็ดหลาบเป็นการเฉพาะเรื่องอีกหลายมาตรา ตัวอย่างเช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 93 บัญญัติว่า “ผู้ใด

---

[22] Robert Weisberg, “Meanings and Measures of Recidivism,” Souther California Law Review 87 (2014): 799-800.

ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง...” จึงเห็นได้ว่า มาตรา 93 กล่าวถึงการกระทำผิดซ้ำไว้เช่นกัน หรือพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 97 บัญญัติว่า“ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อีกในระหว่างที่ยังต้องรับโทษอยู่หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษ หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอีกกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง”

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติเพิ่มโทษของกฎหมายอาญาไทยใช้ถ้อยคำเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำว่า การกระทำความผิดซ้ำ หรือการกระทำผิดอีก และจะเห็นได้จากตัวอย่างกฎหมายทั้งสามเรื่องดังกล่าวว่า ผู้กระทำผิดที่เข้าหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติกฎหมายเพิ่มโทษเพราะกระทำผิดซ้ำดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกด้วย และกระทำผิดในระหว่างที่รับโทษจำคุกหรือพ้นโทษจำคุกมาแล้วในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แปลว่าผู้กระทำผิดที่จะเข้าหลักเกณฑ์ของการกระทำผิดซ้ำหรือการกระทำผิดอีกดังกล่าวจะต้องได้รับโทษจำคุกจริง ๆ ด้วย ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้คำว่า เพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เข็ดหลาบ

อย่างไรก็ดี บทบัญญัติกฎหมายเรื่องบวกโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 58 บัญญัติว่า “เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตาม คำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่าภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลัง หรือบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี” โดยบทบัญญัตินี้ เป็นบทบัญญัติที่ให้นำโทษที่ศาลในคดีก่อนเคยรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษจำคุกให้แก่ผู้กระทำผิดไว้เป็นระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดในการแก้ไขตนเองโดยไม่ต้องรับโทษจำคุกจริง ๆ ในขณะนั้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 แต่บุคคลดังกล่าวหวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีกภายในระยะเวลาที่ศาลในคดีก่อนให้รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษไว้ มาตรา 58 ก็ให้นำโทษในคดีก่อนหรือให้ศาลที่พิจารณาคดีหลังของผู้กระทำผิดดังกล่าวกำหนดโทษในคดีก่อนเสีย แล้วนำโทษในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีหลังอันเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดซ้ำที่ศาลเคยให้โอกาสแล้วอย่างหนึ่ง มาตรา 58 จึงเป็นกฎหมายที่กล่าวถึงผู้กระทำผิดซ้ำอยู่ 2 ประการคือ

ประการแรก มาตรา 58 กล่าวถึงพฤติกรรมการกระทำผิดกฎหมายซ้ำโดยอ้างอิงจากมาตรา 56

ประการที่สอง มาตรา 58 แสดงให้เห็นว่า ผู้กระทำผิดที่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขการบวกโทษตามมาตรานี้ไม่จำต้องเคยได้รับโทษจำคุกจริง ๆ มาก่อนก็สามารถถูกนำโทษในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีหลังได้ถ้ากระทำผิดซ้ำภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ดังนั้น ความหมายของผู้กระทำผิดอีกหรือผู้กระทำผิดซ้ำตามกฎหมายไทยจึงไม่ได้จำกัดเพียงว่าผู้กระทำผิดซ้ำจะต้องเป็นบุคคลที่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่อาจเป็นผู้ที่ศาลเคยพิพากษาว่ากระทำผิดกฎหมายมาก่อน แต่ศาลให้โอกาสในการแก้ไขตนเองด้วยการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษจำคุกไว้ก่อนและจึงไม่ต้องรับโทษจำคุกในคดีก่อนจริง ๆ

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ความหมายของการกระทำผิดอาญาซ้ำหรือกระทำผิดอาญาอีกตามกฎหมายอาญาของไทยจึงควรจะหมายความรวมไปถึงผู้ที่เคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำผิดอาญามาก่อนแล้วหวนกลับมากระทำผิดอาญาซ้ำอีกในภายหลัง โดยไม่จำกัดว่าผู้นั้นจะต้องได้รับโทษจำคุกในคดีก่อนมาแล้วจริงๆ หรือไม่

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยฉบับนี้จึงกำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะการค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดอาญาซ้ำของผู้กระทำผิดที่ถูกศาลพิพากษาว่ากระทำผิดอาญาแล้ว แต่กลับไปกระทำผิดกฎหมายอีก และ

งานวิจัยฉบับนี้จึงกำหนดความหมายของคำว่า “ผู้กระทำผิดซ้ำ” ว่าหมายถึง “ผู้ที่เคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำผิดอาญามาแล้วกลับไปกระทำผิดอาญาซ้ำอีก” โดยอ้างอิงจากประมวลกฎหมายอาญาของไทย อย่างไรก็ดีงานวิจัยฉบับนี้ จะไม่จำกัดจำนวนครั้งและขอบเขตระยะเวลาของการกระทำผิดซ้ำว่า ผู้กระทำผิดจะต้องกระทำผิดซ้ำกี่ครั้งและภายในระยะเวลาเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นผู้กระทำผิดซ้ำ ดังนั้น ไม่ว่าผู้กระทำผิดซ้ำจะเคยมีประวัติเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำผิดอาญามาแล้วกี่ครั้งหรือกระทำผิดซ้ำหลังจากที่ถูกศาลพิพากษาว่ากระทำผิดอาญาครั้งก่อนเป็นระยะเวลานานเท่าใด

งานวิจัยฉบับนี้ ก็ยังคงถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำผิดซ้ำที่งานวิจัยฉบับนี้จะทำการศึกษาต่อไป

อย่างไรก็ดี จากรูปแบบของกฎหมายเพิ่มโทษและบวกโทษของประเทศไทยที่คำนึงถึงแต่ปัจจัยภายนอกคือ “การกระทำผิดซ้ำ”ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยกล่าวถึงเฉพาะ “ผู้กระทำผิดซ้ำ” (Recidivist) เท่านั้น แต่ไม่ได้กล่าวถึง “ผู้กระทำผิดติดเป็นนิสัย” (Habitual Offender) ด้วย เนื่องจากไม่มีการพิจารณาปัจจัยภายในตัวผู้กระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านจิตใจอันเป็นที่มาของพฤติกรรมที่กระทำผิดจนเป็นปกตินิสัย รวมทั้งไม่มี

การพิจารณาว่าผู้กระทำผิดซ้ำมีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคมหรือไม่ตามที่ Norval Morris ได้กำหนดความหมายของผู้กระทำผิดติดเป็นนิสัยไว้

จึงเห็นได้ว่ากฎหมายเพิ่มโทษและบวกโทษของประเทศไทยเป็นกฎหมายที่มุ่งใช้เพื่อการลงโทษ ตัดโอกาสและป้องกันไม่ให้ “ผู้กระทำผิดซ้ำ” กระทำผิดซ้ำในอนาคตอีกเท่านั้น แต่ไม่ได้เป็นมาตรการพิเศษในการลงโทษ ตัดโอกาสและป้องกันไม่ให้ “ผู้กระทำผิดติดเป็นนิสัย” กระทำผิดซ้ำเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคมเป็นพิเศษด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยการกำหนดให้มีมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำซึ่งมีผล เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำโดยมีเหตุผลเพื่อ การป้องกันและเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรม สร้างความปลอดภัยให้สังคม แก้ไขปัญหาและลด อัตราการกระทำความผิดซ้ำโดยจะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังเท่าที่จำเป็นรัดกุมและเป็นธรรม เป็นประการสำคัญจะต้องคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนหรือความสมดุลในระหว่างการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิด

3.1 แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความเชื่อทางปรัชญาเป็นคำสอนทางศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม ในโลกที่เชื่อว่า มนุษย์ที่เกิดมาทุกคนมีสิทธิ ที่จะมีชีวิตอยู่ ทุกศาสนามีบัญญัติห้ามทำลายชีวิตมนุษย์ ปรัชญาในทางวัฒนธรรมตะวันตก เชื่อว่ามนุษย์มีสิทธิโดยธรรมชาติในฐานะที่เกิดเป็นมนุษย์ มีอิสรภาพทางความคิด และเชื่อว่าไม่ว่าแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในด้านใดทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกัน แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากประชาคมโลกได้ตระหนักถึงความโหดร้าย ทารุณของสงครามและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์การกระทำการยำยีต่อสตรีเด็กและคนชราที่มนุษย์ได้กระทำต่อมนุษย์ด้วยกันผลจากสงครามนำไปสู่การพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Human Rights Laws) ซึ่งเป็นหลักการข้อตกลงด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของทุกคน ในโลกนี้ ปัจจุบันความเชื่อและแนวคิดที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิและศักดิ์ศรีแห่งความเป็น มนุษย์โดยเท่าเทียมกันจึงได้รับการ

คุ้มครอง[23] พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชน หมายถึง ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลบรรดาที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย หรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม[24] สิทธิมนุษยชนมีหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ[25]

1) คนทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) เป็นสิทธิติดตัวทุกคนตามธรรมชาติตั้งแต่เกิด (Natural Rights)

2) คนทุกคนมีความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ (Equality and non - discrimination)

3) สิทธิมนุษยชนเป็นของคนทุกคนโดยไม่เลือก เชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ อาชีพ สถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม สุขภาพ ความคิดเห็นทางการเมือง (Universality)

4) สิทธิมนุษยชนเป็นองค์รวมแยกออกเป็นส่วนๆไม่ได้และพึ่งพิงกัน (Indivisibility & Interdependently)

5) การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสิทธินั้น (Participation & Inclusion) หมายความว่า ประชาชนแต่ละคนหรือกลุ่มประชาชนหรือประชาสังคมย่อมมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ในการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากสิทธิพลเมืองและการเมืองและสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

6) ตรวจสอบได้และใช้หลักนิติธรรม (Accountability & The Ruleof Law)

สำหรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึง คุณสมบัติจิตใจ สิทธิเฉพาะตัวพึงสงวนของมนุษย์ทุกคนและรักษามิให้บุคคลอื่นมาล่วงละเมิด การถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการคุ้มครอง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ[26]

1. ธรรมชาติของมนุษย์ หรือลักษณะที่แท้จริงของมนุษย์ที่เกี่ยวกับสภาพจิตใจและความต้องการที่จูงใจให้มนุษย์กระทำการใด ๆ ภายใต้อิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรม

2. ศีลธรรม คือ หลักที่ว่าด้วยความผิดชอบชั่วดีที่สังคมหนึ่งกำหนดให้สมาชิกต้องปฏิบัติ

---

[23] กองส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ. 2561: 6-(8)

[24] พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560, มาตรา 4.

[25] วันชัย โตความรู้,สิทธิมนุษยชนสิทธิพื้นฐานของประชาชนเมื่อถูกกล่าวหาในคดีอาญา, (เอกสาร วิชาการส่วนบุคคล วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สานักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2559), หน้า 3.

[26] อุดม รัฐอมฤต นพนิธิ สุริยะ และบรรเจิด สิงคะเนติ. 2544: 9-10

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้

เมื่อผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้ว กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะป้องกันการกระทำความผิด เพื่อความปลอดภัยของประชาชนมาตรการที่รัฐจะนำมาใช้เรียกว่า “วิธีการเพื่อความปลอดภัย” (Mesure de sûreté) เป็นมาตรที่คาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ เป็นวิธีเดียวเพื่อความปลอดภัย คือ การป้องกัน (Préventif) โดยมุ่งแก้ปัญหาที่จะเป็นอันตราย (état dangereux) ของคนบางคน วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นวิธีการที่ศาลนำมาใช้กับบุคคล เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อความปลอดภัยของประชาชน วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแต่เดิมกฎหมายลักษณะอาญาซึ่งมีผลบังคับใช้ก่อนหน้านั้นไม่ได้มีการบัญญัติเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยเอาไว้ แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางประเภท เช่น การกักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด และการเรียกประทัณฑ์บน เคยถูกบัญญัติรวมกับโทษในกฎหมายอาญา เหตุที่ต้องบัญญัติวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้แยกออกจากโทษ เนื่องจากจุดมุ่งหมายในการใช้โทษเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดไม่ได้เกิดผล ปัจจุบันมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนมากขึ้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยก็นำแนวความคิดในการแก้ไขฟื้นฟูและการนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม[27]

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักความได้สัดส่วนของการใช้อำนาจรัฐ

แนวคิดเกี่ยวกับหลักความได้สัดส่วนของการใช้อำนาจรัฐ เป็นเครื่องมือสำคัญของศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญในการชั่งน้ำหนักดุลพินิจในการออกคำสั่ง กฎข้อบังคับ ซึ่งนอกจากศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองต้องคำนึงถึงหลักกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้แล้ว ยังต้องใช้หลักความสัดส่วนเป็นหลักเกณฑ์ในการชั่งน้ำหนักในการควบคุมการใช้ดุลนินิจของฝ่ายปกครองหรือองค์กรของรัฐในการออกคำสั่ง กฎ ข้อบังคับ หรือบรรดากฎหมายต่างๆ เหล่านั้น ว่าเหมาะสมหรือไม่ มีความจำเป็นหรือไม่ และเป็นการกระทำต่อสิทธิบุคคลตามกฎหมายหรือตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ แนวคิดเรื่องเกี่ยวกับหลักการได้สัดส่วนได้ถูกนำมาปรับใช้กับกฎหมายในทางอาญา เพื่อหาหลักสัดส่วนในการกำหนดโทษทางอาญา และยังนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำคัญของศาลปกครองหรือศาลรัฐธรรมนูญ[28]

หลักแห่งความเหมาะสม (Principle of Suitability) เป็นหลักการที่บังคับให้ฝ่ายปกครองใช้ดุลพินิจต้องมีความเหมาะสมกับการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและคำสั่งทางปกครอง

---

[27] ปกป้อง ศรีสนิท. แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อสังคมระยะที่ 1, วารสารนิติศาสตร์ , 4 (ธันวาคม 2564), หน้า 505.

[28] วุฒิชัย จิตตานุ, การบังคับใช้หลักการสัดส่วน (Principle of Proportionality) ในการคุ้มครองสิทธิปัจเจกบุคคล, วารสารศาลรัฐธรรมนูญ, ปีที่ 8, เล่มที่ 22 (มกราคม - เมษายน 2549), หน้า 41.

ที่ใช้ดุลพินิจที่ไม่เหมาะสมในการดำเนินการตามที่กฎหมายบังคับไว้ย่อมถือว่าเป็นคำสั่งที่ไม่เหมาะสม ศาลปกครองอาจก้าวล่วงและใช้อำนาจเพิกถอนได้

หลักความจำเป็น (Principle of necessity) เป็นหลักการใช้ในการชั่งน้ำหนักว่าการใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่งนั้นมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดและมีวิธีการทางเลือกอื่นใดที่จะใช้หรือไม่ หากไม่มีมาตรการในทางใดหรือไม่มีมาตรการอื่นใดที่จะเลือกได้แล้วการใช้หลักความจำเป็นนั้นต้องใช้หลักการแทรกแซงให้น้อยที่สุด

หลักการแทรกแซงน้อยที่สุดนั้น การใช้อำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครองคำนึงผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิบุคคลที่จะได้รับที่น้อยที่สุด ในกรณีที่การใช้ดุลพินิจออกคำสั่งทางปกครองที่เป็นประโยชน์ต่อสิทธิส่วนได้เสียเอกชนแล้วการใช้ดุลพินิจออกคำสั่งของฝ่ายปกครองต้องคำนึงถึงผลที่ทำให้รัฐเสียประโยชน์น้อยที่สุดการใช้อำนาจรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการได้สัดส่วน (Proportionality) ซึ่งปรากฏในรัฐธรรมนูญและ กฎหมายหลายประเทศ การใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงเป็นมาตรการของรัฐอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักความได้สัดส่วนในการใช้อำนาจรัฐด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำจะต้องคำนึงถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 26 เรื่องความจำเป็นและได้สัดส่วนในการบัญญัติกฎหมายสิทธิเสรีภาพอีกด้วย[29]

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักการปรับโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

หลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน (Individualization) คือหลักการสำคัญของกฎหมายอาญา โดยผลของหลักการนี้ศาลจะต้องคำนึงถึงเหตุภาวะวิสัยประกอบกับเหตุอัตวิสัย ก่อนที่จะกำหนดบทลงโทษให้ผู้กระทำความผิดแต่ละคน โดยนำมาใช้ 3 ขั้นตอน คือ การกำหนดบทลงโทษในกฎหมายการใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษและการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดในระหว่างบังคับโทษที่ผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงที่พ้นโทษออกจากเรือนจำแล้ว บางรายอาจจะถูกมาตรการเข้มข้นในการเฝ้าระวังไม่ให้ทำผิดซ้ำ แต่บางรายอาจจะไม่ต้องถูกมาตรการใดเลยในการควบคุม เพราะศาลจะคำนึงถึงปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำซึ่งไม่เหมือนกันในแต่ละรายตามหลักการปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน[30]

---

[29] ปกป้อง ศรีสนิท. เรื่องเดียวกัน , หน้า 508.

[30] ปกป้อง ศรีสนิท. เรื่องเดียวกัน , หน้า 509.

3.5 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังที่มิชอบ

ประวัติความเป็นมาและแนวคิดในการให้รัฐเป็นผู้เยียวยา โดยการจ่ายค่าทดแทนให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาด สืบเนื่องมาจากคดีเชอรี่ แอนดันแคน เป็นคดีที่สะเทือนขวัญสาธารณชนความสะเทือนขวัญไม่ได้อยู่ที่ใครฆ่าใครด้วยวิธีการอันโหดร้ายอย่างไร แต่อยู่ที่กระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับคดีนี้เมื่อปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหาตกอยู่ในฐานะจำเลยหลังจากที่ต้องประสบวิบากกรรมในความผิดที่ตนมิได้กระทำได้รับ การพิสูจน์ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์เป็นเรื่องของความบกพร่องของระบบการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทย คดีนี้ จึงเป็นกรณีศึกษาเพื่อพัฒนากลไกกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และคุ้มครอง สิทธิเสรี ภาพของผู้บริสุทธิ์[31] จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงจัดให้มีการเสวนา ในประเด็นเกี่ยวกับ การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ผิดพลาดโดยประกอบไปด้วย นักวิชาการ ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมได้แก่ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ทนายความ ผู้สนใจและสื่อมวลชน โดยมีศาสตราจารย์ ดร. คณิต ณ นคร อัยการสูงสุดเป็นประธานในการเสวนาทางวิชาการ จากการเสวนาทางวิชาการครั้งนี้ได้มี ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านที่ แสดงถึง ปัญหาและแนวทางการปัญหาที่แก้ไขเกิดจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาด ดังนี้ 1. รองศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องของระบบกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นธรรม เป็นปัญหาสำคัญทำให้ เกิดแนวทางการแก้ไข 8 ประการแยกได้ว่า เป็นการแก้ไขในระบบโดยให้ความสำคัญในเรื่องการตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกหรือทางสื่อมวลชนมากขึ้น ในขณะเดียวกันผู้ปฏิบัติงานก็ควรจะต้อง มีทัศนคดีและความโปร่งใสในการทำงาน โดยรัฐบาลต้องมีนโยบายในการพัฒนาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยสภาพรวมๆ แล้วหวังว่า ประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมต้องควบคู่ไปกับการคุ้มครองผู้บริสุทธิ์ จะไปเป็นคู่ขนานกันไม่ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา[32] 2. นายจรัญ ภักดีธนากุล เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมตุลาการ ได้เสนอแนวคิดไว้เป็น 2 หลักการ ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมของประเทศ คือ หลักการที่ 1 กระบวนการยุติธรรมนั้น ต้องมีความสามารถที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษให้จงได้ แต่ในขณะเดียวกันกระบวนการยุติธรรมจะต้องทำให้คนบริสุทธิ์ต้องเดือดร้อน เป็นหลักพื้นฐานทางกฎหมาย หลักการที่ 2 การที่ถูกดำเนินคดีอาญานั้นไม่ทำให้เป็นผู้ที่ถูกลงโทษในที่สุด เพราะการถูกดำเนินคดีอาญานั้น เป็นการถูกลงโทษไปชั้นหนึ่งแล้วจากปัญหาใหญ่ของ สองประการนี้ท่านอาจารย์จรัญ ภักดีธนากุล ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรม โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ประเด็นที่ 1 หลักการที่ว่า จะไม่ดำเนินคดีอาญากับผู้บริสุทธิ์นั้น

---

[31] สำนักงานอัยการสูงสุด.อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 22.

[32] สำนักงานอัยการสูงสุด.อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 22.

มีรายละเอียด ขั้นตอนที่จะต้องปรับปรุงกันอย่างมาก ประเด็นที่ 2 แม้ว่าจะสร้างกลไกกระบวนการทุกอย่างมากลั่นกรองไว้อย่างไรก็ตามความเป็นจริงบอกว่า ไม่มีกระบวนการยุติธรรมของประเทศไหนในโลกที่จะปฏิบัติตาม หลักการนี้ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้น จึงยังต้องมีคนบริสุทธิ์ที่ถูกดำเนินคดีอาญาอยู่อย่างสม่ำเสมอ จึงอยากขอให้มีการปรับปรุงพัฒนาในเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวหรือการประกันตัวผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญา ซึ่งทุกฝ่ายได้พยายามทำด้วยกันมาโดยตลอดเวลาไม่เคยหยุด แต่พัฒนาการที่มาถึงวันนี้ไม่น่าพอใจประเด็นที่ 3 แม้จะมีกระบวนการกลั่นกรองแยกแยะคนดีคนเลวอย่างเต็มที่แล้ว และยังมีการให้ประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในข้อเท็จจริงไม่มีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่สมบูรณ์แบบ เพราะยังคงมีการลงโทษผู้บริสุทธิ์ ดังนั้น ท่าน อาจารย์จรัญ จึงเสนอแนะให้มีการเพิ่มเติมกระบวนการช่วยเหลือคือ ระบบการเยียวยาชดเชย หรือสงเคราะห์ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกดำเนินคดีอาญาโดยมิชอบ[33] จากการศึกษา ผู้วิจัย พบว่า แนวคิดในการเยียวยาจำเลยที่ได้รับผลกระทบจาก กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ผิดพลาด ถือเป็นหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่สำคัญอย่างยิ่งในต่างประเทศนั้นมีแนวความคิดในการให้รัฐเป็นผู้เยียวยาโดยการจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาด ถือเป็นหลักประกันสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชนที่สำคัญอย่างยิ่ง แนวคิดดังกล่าว มีประวัติความเป็นมาช่วงปี ค.ศ. 1781 นักปรัชญากฎหมายชาวฝรั่งเศส[34] ซึ่งเป็นระบบกฎหมายคอมมอนลอร์ และต่อมา Loffler นักกฎหมายชาวเยอรมนี สนับสนุนแนวความคิดที่ให้รัฐเป็นผู้ชดใช้ค่าทดแทนจากความผิดพลาด ของกระบวนการยุติธรรม โดยให้เหตุผลว่าบรรดาบุคคลผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลและมีส่วนร่วมในการผลักดัน ให้มีกฎหมายพิเศษขึ้นมารับรองสิทธิของตน แต่ในส่วนของบุคคลที่ถูกกระทบสิทธิเสรีภาพจากการถูกจับกุมหรือถูกคุมขังโดยรัฐเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอยู่ไม่มากนักทำให้ไม่มีพลังในการต่อรองทางสังคมและกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ รัฐมุ่งที่จะคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่ทรัพย์สินมากกว่าเสรีภาพของบุคคล[35]

3.6 พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ค่าตอบแทนของผู้เสียหายในคดีอาญา ผู้เสียหายที่จะเป็นผู้ได้รับค่าตอบแทนตามกฎหมาย คือ บุคคลซึ่งได้รับค่าเสียหายถึงชีวิตทั้งร่างกาย

---

[33] สำนักงานอัยการสูงสุด.อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 22-24.

[34] พศวีร์ อธิชัยธนพงศ์. (2557).การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจาก กระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดในชั้นพนักงานสอบสวน.วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์,มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 26.)

[35] เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

และจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นและตกเป็นผู้เสียหายในฐานะความผิดที่อาจขอรับค่าตอบแทนได้ตามกฎหมายจะต้องเป็นความผิดตามที่กำหนด ประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตรา 276 - 287 , ประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย ตามมาตรา 288 - 249 , ความผิดต่อร่างกาย มาตรา 295 - 300 , ความผิดฐานทำให้แท้งลูกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301 - 305 , ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วย คนชรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 306 - 308

บทที่ 3
เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในประเทศไทยและต่างประเทศ เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

1. กฎหมายไทย

จากการศึกษาพบว่า มีบทกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดซ้ำที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามกฎหมายของประเทศไทย ที่สำคัญ 2 ฉบับคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560[36]

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยมาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไป ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าว ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพไว้ด้วย กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

[36] สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

1.2 พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565[37]

หมวด 3[38] มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรา 19 ในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ โดยจะขอรวมกันไปในการฟ้องคดีดังกล่าว หรือก่อนศาลมีคำพิพากษาก็ได้ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามวรรค 1 ได้แก่

(1) มาตรการทางการแพทย์

(2) มาตรการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีกำหนดในกฎกระทรวงโดยข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ การมีคำสั่งตามวรรค1 ให้ศาลคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งความรุนแรงของคดีสาเหตุแห่งการกระทำความผิด ประวัติการกระทำความผิด ภาวะแห่งจิต นิสัย และลักษณะส่วนตัวอื่นของผู้กระทำ ความผิด ความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคม โอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ และการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด

ในการไต่สวนศาลอาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการพิจารณา รับฟังคำคัดค้านของผู้กระทำความผิด หรือมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจ ตามกฎหมายว่าด้วยการคุมประพฤติก็ได้

ให้ศาลระบุเหตุผลในการออกคำสั่งพร้อมทั้งคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดไว้ ในคำพิพากษาและให้ระบุคำสั่งไว้ในหมายจำคุกด้วย

การกระทำความผิดซ้ำอาจพิจารณาได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับการนิยามความหมาย เช่น การที่ผู้กระทำความผิดมาแล้วและได้หวนกลับไปกระทำความผิดอีกหรือผู้กระความผิดกระทำความผิดแล้วถูกพิพากษา แล้วกลับมากระทำความผิดอีก หรือการกระทำความผิดอาญาที่เป็นผลให้เกิดการจับกุมซ้ำ (Rearrest) พิพากษาลงโทษซ้ำ (Reconviction) หรือกลับเข้าเรือนจำซ้ำอีก (Returnto prison) ไม่ว่าจะมีการพิพากษาลงโทษสำหรับการกระทำความผิดครั้งใหม่หรือไม่ก็ตามแต่ เหตุการณ์ในการกระทำความผิดซ้ำจะถูกนับภายใน 3 ปี นับจากผู้กระทำความผิดพ้นโทษจากเรือนจำการกระทำความผิดซ้ำมีปัจจัยที่กระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างน้อย 3 ประการ คือ

---

[37] ราชกิจจานุเบกษา 25 ตุลาคม 2565 เล่ม 139 ตอนที่ 66 ก หน้าที่ 13

[38] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนที่ 66 ก 25 ตุลาคม 2565 ,หน้าที่ 11

1. รัฐต้องหามาตรการตัดความสามารถมิให้กระทำความผิดอีก (Incapacitation)

2. คำพิพากษาลงโทษต้องมีผลเป็นการยับยั้งเฉพาะราย (Specialdetention)

3. การฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด (Rehabilitation) เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ[39]

1.3 พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการคุ้มครองสิทธิการกระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560[40] มาตรา 4 ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชน หมายถึง ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลบรรดาที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญตามกฎหมายหรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนมีหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ

1) คนทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) เป็นสิทธิติดตัวทุกคนตามธรรมชาติตั้งแต่เกิด (Natural Rights)

2) คนทุกคนมีความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ (Equality and non - discrimination)

3) สิทธิมนุษยชนเป็นของคนทุกคนโดยไม่เลือก เชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ อาชีพ สถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม สุขภาพ ความคิดเห็นทางการเมือง (Universality)

4) สิทธิมนุษยชนเป็นองค์รวมแยกออกเป็นส่วนๆไม่ได้และพึ่งพิงกัน (Indivisibility & Interdependently)

5) การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสิทธินั้น (participation & inclusion) หมายความว่า ประชาชนแต่ละคนหรือกลุ่มประชาชนหรือประชาสังคมย่อมมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ในการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากสิทธิพลเมืองและการเมืองและสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

6) ตรวจสอบได้และใช้หลักนิติธรรม (Accountibility & The Ruleof Law)

---

[39] ปกป้อง ศรีสนิท, แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อสังคมระยะที่ 1, วารสารนิติศาสตร์ , 4 (ธันวาคม 2564), หน้า 510.

[40] https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/123/1.PDF

1.4 มาตรการเกี่ยวกับระยะเวลาที่เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

มาตรา 22[41] เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่ง กำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้ มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ได้แก่

(1) ห้ามเข้าใกล้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด

(2) ห้ามท้ากิจกรรมที่เสี่ยงต่อการกระท้าความผิด

(3) ห้ามเข้าเขตกำหนด

(4) ห้ามออกนอกประเทศเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

(5) ห้ามก่อให้เกิดอันตรายต่อละแวกชุมชนที่ตนพักอาศัย

(6) ให้พักอาศัยในสถานที่ที่กำหนด

(7) ให้พักอาศัยในสถานบ้าบัดที่กำหนดหรือให้ไปอยู่ภายใต้การดูแลในสถานบำบัดภายใต้การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งได้รับการรับรองโดยกระทรวงสาธารณสุขตามที่ศาลเห็นสมควร

(8) ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานหรือผู้ดูแลสถานที่พักอาศัยหรือสถานบำบัด

(9) ให้มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือได้รับการเยี่ยมจากพนักงานคุมประพฤติหรือ อาสาสมัครคุมประพฤติหรือเจ้าหน้าที่อื่นตามระยะเวลาที่กำหนด

(10) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์หรือมาพบหรือรับการตรวจรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใดตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด

(11) ให้เข้ารับการบ้าบัดฟื้นฟูแก้ไขหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติ กำหนด

(12) ให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบถึงการเปลี่ยนสถานที่ท้างานหรือการเปลี่ยนงาน

(13) ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการเฝ้าระวังศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน10 ปีนับแต่วันพ้นโทษ

---

[41] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนที่ 66 ก 25 ตุลาคม 2565 , หน้าที่ 12

1.5 มาตรการเกี่ยวกับการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544[42]

มาตรา 17 ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายอันอาจขอรับค่าตอบแทนได้ต้องเป็นความผิดตามรายการที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 18 ค่าตอบแทนตามมาตรา 17 ได้แก่

1. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นการรักษาพยาบาลรวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางร่างกายและจิตใจ

2. ค่าตอบแทนในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตายจำนวนไม่เกินที่กำหนดในกฎกระทรวง

3. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการงานได้ตามปกติ

4. ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่ถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดีและปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดีหรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

2. กฎหมายต่างประเทศ

การศึกษาบทกฎหมายมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.2565 ผู้วิจัยจะทำการศึกษาบทกฎหมาย เครือรัฐออสเตรเลีย และสาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยมีรายละเอียดของการศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 เครือรัฐออสเตรเลีย

2.1.1 มาตรการเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ เครือรัฐออสเตรเลีย มีการออกบทบัญญัติกฎหมาย ภายใต้ชื่อ The Serious Offenders Act 2018[43] ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับ การติดตามและควบคุมสอดส่อง นักโทษ

---

[42] ราชกิจจานุเษกษา เล่มที่ 118 ตอนที่ 104 ก 12 พฤศจิกายน 2544 , หน้าที่ 27

[43] 'Serious Offenders Act 2018' (Victorian Legislation)

<https://www.legislation.vic.gov.au/in-force/acts/ Serious - offenders-act - 2018/006>

ที่พ้นโทษคดีอุกฉกรรจ์ ที่ใช้ความรุนแรง โดยมีการตราบทบัญญัติกำหนดกระบวนการเพื่อควบคุมสอดส่องผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษในคดีอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงแบบครบวงจร ตั้งแต่กระบวนการพิจารณาโดยฝ่ายบริหารกระบวนการศาลไปจนถึงกระบวนการนำคำสั่งศาลไปปฏิบัติตลอดจนบทบัญญัติเกี่ยวกับสภาพบังคับ กรณีที่บุคคลที่พ้นโทษได้มีการฝ่าฝืนคำสั่งศาลอีกด้วย โดยมีการแยกพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์และภาพรวมของกฎหมาย และ มาตรการตามกฎหมาย

วัตถุประสงค์และภาพรวมของกฎหมาย บทบัญญัติกฎหมาย The Serious Offenders Act 2018 ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญไว้ 2 ประการ[44] ได้แก่ เพื่อปกป้องสังคมจากการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติเรียกร้องให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ มีการออกคำสั่งตามกฎหมาย ด้วยการคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและการปกป้องสังคมเป็นอันดับแรก (Safety and protection of community paramount in any decision under this Act)[45] ตลอดจนเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงอีกด้วย

มาตรการตามกฎหมาย ในบทบัญญัติ The Serious Offenders Act 2018 ได้บัญญัติว่า “ผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายการบังคับใช้ของกฎหมาย” (Eligible Offenders) หมายรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องดังนี้[46]

1) เป็นบุคคลที่ได้กระทำความผิดอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป

2) เป็นบุคคลที่ได้รับโทษจาคุกในความผิดอุกฉกรรจ์ เกี่ยวกับเพศ (serious sex offence) หรือ คดีความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง (serious violence offence) ทั้งก่อนประกาศใช้กฎหมายและหลังประกาศใช้กฎหมาย

3) ขณะที่มีการกฎหมายบังคับใช้กฎหมาย บุคคลเหล่านี้ต้องเป็นผู้ที่กำลังได้รับโทษจำคุกในความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับเพศ (serious sex offence) หรือ ความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง (serious violence offence)

ทั้งนี้ บุคคลผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายการบังคับใช้ของกฎหมายอาจเข้าสู่กระบวนการที่ศาลสั่งให้มีการคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ (supervision orders) หรือคุมขังภายหลังพ้นโทษ (detention orders) ได้

สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564.

[44] Serious Offenders Act 2018 section 1.

[45] Serious Offenders Act 2018 section 5.

[46] Serious Offenders Act 2018 section 8.

2.1.2 มาตรการเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

คำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ (Supervision Orders)

ก่อนที่บุคคลผู้กระทำความผิดที่เข้าข่าย (Eligible Offenders) จะได้รับอิสรภาพหรือพ้นโทษนั้น ฝ่ายบริหารจะต้องมีการประเมินความเสี่ยง (Assessment) และยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลออกคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ (Supervision Orders) อันเป็นคำสั่งเพื่อมีผลในการควบคุมดูแลรวมไปถึงเพื่อติดตามผู้พ้นโทษที่เป็นผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับเพศหรือความผิดอุกฉกรรจ์ ที่ใช้ความรุนแรงให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลสั่งเป็นระยะเวลา ไม่เกิน 15 ปีนับตั้งแต่วันที่พ้นโทษ[47] โดยคำสั่งเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษถือได้ว่าเป็นมาตรการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการควบคุมผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์เหล่านี้ ให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกฎหมายและเจ้าหน้าที่ (The Authority)[48] เพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันบุคคลเหล่านี้ มิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำภายในระยะเวลาที่ยังอยู่ในการปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความปลอดภัยต่อสังคมโดยรวม

ในการพิจารณาออกคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ ศาลจะต้องคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้[49]

1) รายงานการประเมินความประพฤติของผู้กระทำความผิดหรือรายงานความก้าวหน้าในการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิด

2) รายงานหรือพยานหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำขอ

3) ข้อเท็จจริงอื่นๆ ที่ศาลเห็นว่าเกี่ยวข้อง

ศาลจะออกคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษได้ต้องเข้าหลักเกณฑ์ที่ว่า “ผู้กระทำความผิดแสดงหรือจะแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงที่ไม่อาจยอมรับได้ในการกระทำความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับเพศหรือความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง หากปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปสู่สังคมโดยไม่มีคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษ”[50] หากเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว ศาลก็จะกำหนดให้มีการคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษเป็นเวลาไม่เกิน 15 ปี

---

[47] Serious Offenders Act 2018 section 19 (1).

[48] Serious Offenders Act 2018 section 3 “Authority means the Post Sentence Authority”.

[49] Serious Offenders Act 2018 section 14 (2).

[50] Serious Offenders Act 2018 section 14 “Determination of application for supervision order

(1) On an application under section 13, the court may make a supervision order in respect of an eligible offender if, and only if, the court is satisfied that

เมื่อศาลออกคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษแล้วศาลจะกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังให้ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติภายในระยะเวลาไม่เกิน 15 ปี โดยเงื่อนไขคุมประพฤติแยกได้เป็นเงื่อนไขหลัก (core conditions) ที่ศาลจะต้องกำหนดเงื่อนไขหลักในการคุมประพฤติทุกข้อ[51] เช่น ห้ามกระทำความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงให้พักอาศัยในสถานฟื้นฟูบำบัด (residential treatment facility) ที่ศาลกำหนด เป็นต้น และเงื่อนไขอื่น ๆ ตามดุลพินิจ (suggested conditions)[52] ซึ่งศาลจะกำหนดหรือไม่ก็ได้ เช่น การห้ามเข้าเขตหรือพื้นที่ที่ศาลกำหนด ให้ไปเข้าโครงการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขที่ศาลกำหนด ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น โดยศาลมีอำนาจทบทวนความจาเป็นและความเหมาะสมของคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษทุก 3 ปี นับแต่มีการออกคำสั่ง[53]

เจ้าหน้าที่ (The Authority)[54] จะเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนว่าผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือไม่ โดยหลังจากพบการฝ่าฝืนเงื่อนไขคุมประพฤติแล้ว กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่หลายประการ[55] คือ ไม่ดำเนินการใด ตักเตือนผู้กระทำความผิดอย่างเป็นทางการ ให้คำแนะนำกับผู้กระทำความผิด ให้คำแนะนำรัฐมนตรีในการทบทวนเงื่อนไขคุมประพฤติ ให้คำแนะนำรัฐมนตรีที่จะส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคาขอคุมขังภายหลังพ้นโทษ (detention order) ให้คำแนะนำรัฐมนตรีที่จะพิจารณาดำเนินคดีอาญาข้อหาฝ่าฝืนเงื่อนไขคุมประพฤติ ซึ่งผู้กระทำความผิดที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดจะต้องรับโทษจำคุก ขั้นต่ำ 12 เดือนตาม “พระราชบัญญัติโทษทางอาญา 1991 มาตรา 10AB” (Sentencing Act 1991) เว้นแต่จะมีเหตุผลพิเศษ (special

---

(a) in the case of an offender on whom a court referred to in section 8(1)(a) has imposed a custodial sentence for a serious sex offence, the offender poses, or after release from custody will pose, an unacceptable risk of committing a serious sex offence or a serious violence offence or both if a supervision order is not made and the offender is in the community; or

(b) in the case of an offender on whom a court referred to in section 8(1)(a) has imposed a custodial sentence for a serious violence offence, the offender poses, or after release from custody will pose, an unacceptable risk of committing a serious sex offence or a serious violence offence or both if a

supervision order is not made and the offender is in the community…”.

[51] Serious Offenders Act 2018 section 31.

[52] Serious Offenders Act 2018 section 35.

[53] Serious Offenders Act 2018 section 99.

[54] Serious Offenders Act 2018 section 3 “Authority means the Post Sentence Authority”.

[55] Serious Offenders Act 2018 section 170.

reason)[56] ส่วนการฝ่าฝืน “เงื่อนไขอื่น ๆ” จะมีความผิดและถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี โดยไม่มีโทษขั้นต่ำ เว้นแต่จะมีเหตุตามสมควร (Reasonable Excuse)

2.1.3 มาตรการเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ

การคุมขังภายหลังพ้นโทษ (Detention Orders)

ศาลจะออกคำสั่งให้มีการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามคำขอของพนักงานอัยการก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการได้พิสูจน์ครบ 2 ข้อ[57] ดังต่อไปนี้

1) ผู้กระทำความผิดแสดงหรือจะแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงที่ไม่อาจยอมรับได้ (unacceptable risk) ในการกระทำความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับเพศหรือความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง หากปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปสู่สังคมโดยไม่มีคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษหรือคุมขังภายหลังพ้นโทษ[58]

2) ความเสี่ยงที่กระทำความผิดซ้ำไม่อาจยอมรับได้ (Unacceptable Risk) เว้นแต่จะมีการออกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษ

ผู้ถูกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษจะต้องถูกส่งตัวไปคุมขังตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดในเรือนจำ (Prison)[59] ไม่เกิน 3 ปี แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายกำหนดให้เรือนจำต้องปฏิบัติกับผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษแบบผู้ที่ไม่ถูกพิพากษาว่ากระทำความผิด (Unconvicted Prisoner)[60]

---

[56] Serious Offenders Act 2018 section 3.

[57] Serious Offenders Act 2018 section 64 Detention order only option “ (1) If the Supreme Court is satisfied as required by section 63(1), the Supreme Court must be satisfied that

(a) in the case of an offender on whom a court referred to in section 8(1)(a) has imposed a custodial sentence for a serious sex offence, the risk of the offender committing, or after release from custody committing, a serious sex offence or a serious violence offence or both would be unacceptable unless a detention order were made; or

(b) in the case of an offender on whom a court referred to in section 8(1)(a) has imposed a custodial sentence for a serious violence offence, the risk of the offender committing, or after release from custody committing, a serious sex offence or a serious violence offence or both would be unacceptable

unless a detention order were made.”.

[58] Serious Offenders Act 2018 section 14.

[59] Serious Offenders Act 2018 section 66.

[60] Serious Offenders Act 2018 section 255(1); Charter of Human Rights and Responsibilities Act 2006 section 22.

และเรือนจำต้องแยกที่พักของผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษออกจากสถานที่พักของนักโทษเด็ดขาดทั่วไป เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อทำกิจกรรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟู หรือกรณีจำเป็นเพื่อรักษาความปลอดภัยและความสงบของเรือนจำ หรือในกรณีที่ผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษยินยอมที่จะอยู่ในพื้นที่เดียวกับนักโทษเด็ดขาด[61]

เมื่อมีการออกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษแล้ว การตรวจสอบความจำเป็นในการออกคำสั่ง (Periodic Review) ในทุกรอบระยะเวลา 1 ปี เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ศาลแก้ไขเปลี่ยนแปลง ยกเลิกคำสั่ง หรือเปลี่ยนจากการคุมขังภายหลังพ้นโทษมาเป็นการคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษหรือยกเลิกมาตรการควบคุมใด ๆ

2.1.4 การคุมขังฉุกเฉิน (Emergency Detention Orders)

ผู้ถูกคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษรายใดแสดงพฤติการณ์ใกล้ที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง (Imminent Risk Of Committing a Serious Sex Offence Or a Serious Violence Offence Or Both) และไม่มีมาตรการอื่นใดที่ยับยั้งได้ อัยการอาจร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลออกคำสั่งคุมขังฉุกเฉินเป็นเวลาไม่เกิน 7 วัน เพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติตามคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือเป็นระยะเวลาที่เพียงพอในการที่ยื่นคำขอให้มีการคุมขังภายหลังพ้นโทษ หรือ เป็นระยะเวลาที่เพียงพอที่จะดำเนินการอื่น ๆ ตามกฎหมาย[62]

2.1.5 การมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในกระบวนการออกคำสั่ง

The Serious Offenders Act 2018 กำหนดให้ผู้เสียหายมีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมในกระบวนการออกคำสั่ง โดยผู้เสียหายมีสิทธิที่จะยื่นข้อสังเกตไปที่ศาลในกระบวนการพิจารณาออกคำสั่ง คุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือ คำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษ รวมทั้งกระบวนการทบทวนคำสั่งดังกล่าว[63]

2.1.6 การอุทธรณ์คำสั่ง

เมื่อศาลมีคำสั่งใด ๆ แล้ว ผู้กระทำความผิด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรืออัยการสูงสุด มีสิทธิ์ที่จะอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลอุทธรณ์ โดยผู้อุทธรณ์คำสั่งจะต้องยื่นอุทธรณ์ภายใน 28 วัน นับแต่วันออกคำสั่ง โดยศาลอุทธรณ์สามารถขยายระยะเวลาได้เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม[64]

---

[61] Serious Offenders Act 2018 sections 255(2), (3); Charter of Human Rights and Responsibilities Act 2006 section 22.

[62] Serious Offenders Act 2018 section 93.

[63] Serious Offenders Act 2018 section 135(1).

[64] Serious Offenders Act 2018 section 118.

2.2 สาธารณรัฐฝรั่งเศส

2.2.1 มาตรการเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ การป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์กลับมากระทำความผิดซ้ำจะบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในชื่อว่า Suivi Socio - Judiciaire ซึ่งพิจารณาเป็นวัตถุประสงค์และภาพรวมของกฎหมาย และมาตรการทางกฎหมาย

วัตถุประสงค์และภาพรวมของกฎหมาย

มาตรการ Suivi Socio - Judiciaire ประกอบด้วยหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติภายหลังพ้นโทษที่ประกอบด้วยมาตรการเฝ้าระวัง (Mesure de surveillance) และมาตรการช่วยเหลือ (Mesure d'assistance) ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ (Prévenir la Récidive)[65] และการฟื้นฟูแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง (Seconder ses efforts en vue de sa réinsertion sociale)[66] ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะเป็นผู้กำหนดให้ใช้มาตรการ Suivi Socio - Judiciaire ขณะพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ ซึ่งมาตรการ Suivi Socio - Judiciaire ประกอบไปด้วยการบำบัดรักษาเฉพาะรายและมาตรการทางการแพทย์ (linjonction de soin) ระหว่างอยู่ในเรือนจำ และมาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ โดยระหว่างอยู่ในเรือนจำและภายหลังพ้นโทษ ศาลปรับใช้โทษ (Juge de l'application des peine, JAP) เป็นผู้มีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขและติดตามเฝ้าระวังให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับคำสั่งให้ใช้มาตรการ Suivi Socio - Judiciaire ปฏิบัติตามเงื่อนไขตลอดระยะเวลาที่อยู่ในมาตรการ

2.2.2 มาตรการเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

มาตรการตามกฎหมาย มาตรการ Suivi Socio - Judiciaire แบ่งเป็นสองส่วนคือ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (Injonction de soins) และ มาตรการเฝ้าระวัง (Mesure de surveillance)

---

[65] Code pénal Article 131-36-1 alinéa 2 " Le suivi socio-judiciaire emporte, pour le condamné, l'obligation de se soumettre, sous le contrôle du juge de l'application des peines et pendant une durée déterminée par la juridiction de jugement, à des mesures de surveillance et d'assistance destinées à prévenir la récidive...".

[66] Code pénal Article 131-36-3 " Les mesures d'assistance auxquelles est soumise la personne condamnée à un suivi socio-judiciaire ont pour objet de seconder ses efforts en vue de sa reinsertion sociale".

มาตรการแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (Injonction de soins) ศาลที่พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอาจออกคำสั่งให้ใช้การบำบัดทางการแพทย์ (Traitement Médical) โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ทำการบำบัด ศาลที่พิพากษาลงโทษจะต้องแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงมาตรการทางการแพทย์ และขอความยินยอมจากผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมเข้าสู่มาตรการบำบัดทางการแพทย์ในเรือนจำ ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาเต็มจำนวน[67]

2.2.3 มาตรการการเฝ้าระวัง (mesure de surveillance)

หากศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้ Suivi Socio - Judiciaire ผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขคุมประพฤติภายในระยะเวลาดังต่อไปนี้[68]

1) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี (Délit) ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่เกิน 10 ปี

---

[67] Code pénal Article 131-36-4 “ Sauf décision contraire de la juridiction, la personne condamnée à un suivi socio-judiciaire est soumise à une injonction de soins dans les conditions prévues aux articles L. 3711-1 et suivants du code de la santé publique, s'il est établi qu'elle est susceptible de faire l'objet d'un traitement, après une expertise médicale ordonnée conformément aux dispositions du code de procedure pénale. Le président avertit alors le condamné qu'aucun traitement ne pourra être entrepris sans son consentement, mais que, s'il refuse les soins qui lui seront proposés, l'emprisonnement prononcé en Application du troisième alinéa de l'article 131-36-1 pourra être mis à execution Lorsque la juridiction de jugement prononce une injonction de soins et que la personne a été également condamnée à une peine privative de liberté non assortie du sursis, le président informe le condamné qu'il aura la possibilité de commencer un traitement pendant l'exécution de cette peine.”.

[68] Code pénal Article 131-36-1 alinéa 2 “ Le suivi socio-judiciaire emporte, pour le condamné, l'obligation de se soumettre, sous le contrôle du juge de l'application des peines et pendant une durée déterminée par la juridiction de jugement, à des mesures de surveillance et d'assistance destinées à prévenir la récidive. La durée du suivi socio-judiciaire ne peut excéder dix ans en cas de condemnation pour délit ou vingt ans en cas de condamnation pour crime. Toutefois, en matière correctionnelle, cette durée peut être portée à vingt ans par décision spécialement motivée de la juridiction de jugement ; lorsqu'il s'agit d'un crime puni de trente ans de réclusion criminelle, cette durée est de trente ans ; lorsqu'il s'agit d'un crime puni de la réclusion criminelle à perpétuité, la cour d'assises peut décider que le suivi socio-judiciaire s'appliquera sans limitation de durée, sous réserve de la possibilité pour le tribunal de l'application des peines de mettre fin à la mesure à l'issue d'un délai de trente ans, selon les modalités prévues par l'article 712-7 du code de procédure pénale.”.

2) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี (Délit) หากศาลมีเหตุผลพิเศษ ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่เกิน 20 ปี

3) ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป (crime) ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่เกิน 20 ปี

4) ความผิดที่ศาลจำคุก 30 ปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ได้ 30 ปี

5) ความผิดที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่จำกัดระยะเวลา (Sans Limitation De Durée) อย่างไรก็ตาม ศาลปรับใช้โทษ (Tribunal de l'application des peines) ซึ่งประกอบด้วยองค์คณะ 3 นาย สามารถออกคำสั่งยุติมาตรการนี้ ได้เมื่อพ้นระยะเวลา 30 ปี

เงื่อนไขที่ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติภายหลังพ้นโทษประกอบด้วยการมารายงานตัวต่อศาลปรับใช้โทษหรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และคุมประพฤติ การรับการเยี่ยมโดยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และคุมประพฤติ แจ้งให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และคุมประพฤติทราบถึงการย้ายที่ทำงาน แจ้งให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และคุมประพฤติทราบถึงการย้ายภูมิลำเนาหรือการเปลี่ยนที่พักที่เกิน 15 วัน เมื่อการย้ายที่ทำงานหรือย้ายที่อยู่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติศาลปรับใช้โทษ (Juge de l'application des peine, JAP) จะเป็นผู้อนุญาตแจ้งให้ศาลปรับใช้โทษทราบถึงการเดินทางออกนอกประเทศ

2.2.4 มาตรการเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ

สาธารณรัฐฝรั่งเศส มาตรการแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (Injonction de soins) ศาลที่พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอาจออกคำสั่งให้ใช้การบำบัดทางการแพทย์ (Traitement Médical) โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ทำการบำบัด ศาลที่พิพากษาลงโทษจะต้องแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงมาตรการทางการแพทย์ และขอความยินยอมจากผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมเข้าสู่มาตรการบำบัดทางการแพทย์ในเรือนจำ ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาเต็มจำนวน[69]

---

[69] Code pénal Article 131-36-4 " Sauf décision contraire de la juridiction, la personne condamnée àun suivi socio-judiciaire est soumise à une injonction de soins dans les conditions prévues aux articles L. 3711-1 et suivants du code de la santé publique, s'il est établi qu'elle est susceptible de faire l'objet d'un traitement, après une expertise médicale ordonnée conformément aux dispositions du code de procedure pénale. Le président avertit alors le condamné qu'aucun traitement ne pourra être entrepris sans son consentement, mais que, s'il refuse les soins qui lui

3. กฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

การศึกษากฎหมายระหว่างประเทศเป็นการศึกษาสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายระหว่างประเทศฉบับต่างๆของผู้กระทำความผิดทางเพศที่ขึ้นทะเบียน ประกอบด้วยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อนุสัญญายุโรปว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1950 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดโดยครอบคลุมสิทธิ 5 ประการได้แก่ สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคมและสิทธิทางวัฒนธรรมโดยองค์การสหประชาชาติได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR)เมื่อวันที่10 ธันวาคม ค.ศ.1948 โดยเอกสารฉบับนี้ถือเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลกและเป็นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับในทุกวันนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วโลกและประเทศไทยก็เป็นหนึ่งใน 48 ประเทศ แรกที่ลงคะแนนเสียงร่วมรับรองปฏิญญาฉบับนี้ที่กรุงปารีสประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส และเมื่อประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จึงได้เป็นภาคีในปฏิญญานี้โดยนำสาระสำคัญของปฏิญญามาบัญญัติเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนับตั้งแต่ฉบับปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาทุกฉบับ สำหรับสาระสำคัญของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางทางเพศนั้นบัญญัติอยู่ในข้อ 12 ความว่า “บุคคลใดจะถูกแทรกแซงตามอำเภอใจความเป็นส่วนตัวครอบครัวที่อยู่อาศัยหรือการสื่อสารหรือจะถูกหลบหลู่เกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกแซงสิทธิหรือการลบหลู่ดังกล่าวนั้น

3.2 ตารางเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ

การเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในประเทศไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

---

seront proposés, l'emprisonnement prononcé en application du troisième alinéa de l'article 131-36-1 pourra être mis à exécution. Lorsque la juridiction de jugement prononce une injonction de soins et que la personne a été également condamnée à une peine privative de liberté non assortie du sursis, le président informe le condamné qu'il aura la possibilité de commencer un traitement pendant l'exécution de cette peine.”.

หลังจากศึกษามาตรการลงโทษและฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำในประเทศไทยและเครือรัฐออสเตรเลีย, สาธารณรัฐฝรั่งเศส การวิจัยในบทนี้จะเปรียบเทียบมาตรการลงโทษและฟื้นฟูผู้กระทำผิดในประเทศไทยและเครือรัฐออสเตรเลีย, สาธารณรัฐฝรั่งเศส แยกเปรียบเทียบมาตรการของแต่ละประเทศ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปในบทสุดท้าย ประเทศไทยควรให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาการผิดกฎหมายและการกระทำความผิดซ้ำ มาตรการในระบบยุติธรรมควรนำมาใช้หรือไม่นำมาใช้เพื่อจัดการกับปัญหาการกระทำผิดซ้ำในแต่ละปัญหากระบวนการยุติธรรมของไทย และหากนำไปใช้จะต้องปรับปรุงอย่างไรให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

การเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22 , เกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22 และ มาตรการเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบของประเทศไทย , เครือรัฐออสเตรเลีย และสาธารณรัฐฝรั่งเศส

มาตรการ	ประเทศไทย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สาธารณรัฐฝรั่งเศส
1. มาตรการเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22	มาตรา 22 ที่บัญญัติว่า “เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาด... จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ...ตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้”	บทบัญญัติ The Serious Offenders Act 2018 ได้บัญญัติว่า “ผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายการบังคับใช้ของกฎหมาย” (Eligible Offenders) หากเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว ศาลก็จะกำหนดให้มีการคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษเป็นเวลาไม่เกิน 15 ปี	มาตรการ Suivi Socio - Judiciaire แบ่งเป็นสองส่วนคือ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (Injonction De Soins) และ มาตรการเฝ้าระวัง (Mesure De Surveillance) ผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขคุมประพฤติภายในระยะเวลาดังต่อไปนี้

มาตรการ	ประเทศไทย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สาธารณรัฐฝรั่งเศส
	และวรรคสาม บัญญัติว่า “ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันพ้นโทษ”		ปี (délit) ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่เกิน 10 ปี , 1) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี (délit) ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่เกิน 10 ปี , 2) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี (Délit) หากศาลมีเหตุผลพิเศษ ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่เกิน 20 ปี , 3) ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป (Crime) ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่เกิน 20 ปี 4) ความผิดที่ศาลจำคุก 30 ปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะ เวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ได้ 30 ปี

มาตรการ	ประเทศไทย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สาธารณรัฐฝรั่งเศส
2. มาตรการ เกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22	มาตรา 22 กำหนดว่า “เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาด... จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ... ตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้” และวรรคสอง ที่กำหนดว่า “มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ได้แก่ (10) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์หรือมาพบหรือรับการรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใดตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด	การคุมขังฉุกเฉิน (Emergency Detention Orders) ผู้ถูกคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษรายใดแสดงพฤติการณ์ใกล้ที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง (imminent risk of committing a serious sex offence or a serious violence offence or both) และไม่มีมาตรการอื่นใดที่ยับยั้งได้ อัยการอาจร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลออกคำสั่งคุมขังฉุกเฉินเป็นเวลาไม่เกิน 7 วัน เพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติตามคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือเป็นระยะเวลาที่	มาตรการแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (Injonction De Soins) ศาลที่พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอาจออกคำสั่งให้ใช้การบำบัดทางการแพทย์ (Traitement Médical) โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ทำการบำบัด ศาลที่พิพากษาลงโทษจะต้องแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงมาตรการทางการแพทย์ และขอความยินยอมจากผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมเข้าสู่มาตรการบำบัดทางการแพทย์ในเรือนจำ ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาเต็มจำนวน

มาตรการ	ประเทศไทย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สาธารณรัฐฝรั่งเศส
	” ซึ่งตามมาตรา 22 วรรค 2 (10) ดังกล่าว เป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ที่ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์	เพียงพอในการที่ยื่นคำขอให้มีการคุมขังภายหลังพ้นโทษ หรือเป็นระยะเวลาที่เพียงพอที่จะดำเนินการอื่น ๆ ตามกฎหมาย	
3. มาตรการเกี่ยวกับการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ	พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่ถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดีและปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด	การคุมขังฉุกเฉิน (Emergency Detention Orders) ผู้ถูกคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษรายใดแสดงพฤติการณ์ใกล้ที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง (limminent risk of committing a serious sex offence or a serious violence offence or both) และไม่มีมาตรการอื่นใดที่ยับยั้งได้ อัยการอาจร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลออกคำสั่งคุมขังฉุกเฉินเป็นเวลาไม่เกิน 7 วัน	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสาธารณรัฐฝรั่งเศส (CODE OF CRIMINAL PROCEDURE : Sub-section 3: Compensation For per-trial detention) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 17 กรกฎาคม ค.ศ.1970 กำหนดหลักเกณฑ์ดังนี้ 1 บุคคลผู้มีสิทธิ์ร้องค่าทดแทน คือ ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกขังในระหว่างการสอบสวนคดี ต่อมามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าคดีไม่มีมูล

มาตรการ	ประเทศไทย	เครือรัฐออสเตรเลีย	สาธารณรัฐฝรั่งเศส
		เพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติตามคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือเป็นระยะเวลาที่เพียงพอในการที่ยื่นคำขอให้มีการคุมขังภายหลังพ้นโทษ หรือเป็นระยะเวลาที่เพียงพอที่จะดำเนินการอื่น ๆ ตามกฎหมาย	2 วิธีการร้องขอค่าทดแทน ผู้ร้องขอต้องยื่นคำร้องภายในหกเดือนนับแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแม้ว่ากฎหมายจะรองรับในเรื่องการชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าทดแทนให้ แต่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมิได้รับการชดเชยทุกกรณี เนื่องจากมาตรา 149 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้กำหนดไว้ว่าการชดใช้ค่าทดแทนนั้นจะต้องเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาชี้ขาดแห่งคดีว่า จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ ประมวลกฎหมายนี้มิใช่หลักการชดเชยความเสียหายทั้งหมด หรือ ความเสียหายตามความเป็นจริงแต่ถือว่าเป็นการรับผิดชอบของรัฐ

บทที่ 4
การวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่นำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

ปัญหาการก่ออาชญากรรมลักษณะการใช้ความรุนแรงในรูปแบบการกระทำความผิดซ้ำหลังจากผู้กระทำความผิดพ้นโทษแล้ว มีอัตราเพิ่มสูง โดยมีรูปแบบการกระทำความผิดซ้ำในลักษณะเดิมหรือเลียนแบบเดิม ประเทศไทยในอดีตไม่มีกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายในการกำกับป้องกันหรือแก้ไขปัญหา ถึงแม้ว่าจะมีการใช้มาตรการทางกฎหมายบางประการแต่ไม่ใช่แนวทางมาตรการเพื่อแก้ไขประเด็นอย่างแท้จริง แม้ว่าในปัจจุบันนี้มีพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เกิดขึ้นแต่จากการศึกษาพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ที่ได้มีการบัญญัติเป็นการคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษอยู่ในขั้นตอนของการใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ แต่ก็ยังมีความบกพร่องอยู่ในหลายประการ มีสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในบางเรื่องที่ยังไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควรอันทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย

1. วิเคราะห์ปัญหาการนำมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำนำมาบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดในภายหลังการพ้นโทษ

จากการศึกษาพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ที่ได้มีการบัญญัติเป็นการคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษอยู่ในขั้นตอนของการใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ แต่ก็ยังมีความบกพร่องอยู่ในหลายประการ มีสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังการพ้นโทษในบางเรื่องที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีประเด็นในการวิเคราะห์ปัญหา ดังต่อไปนี้

1.1 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22

มาตรา 22 ที่บัญญัติว่า “เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาด...จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ... ตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันพ้นโทษ”

เครือรัฐออสเตรเลีย มีการออกบทบัญญัติกฎหมาย ภายใต้ชื่อ The Serious Offenders Act 2018 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับ การติดตามและควบคุมสอดส่อง นักโทษที่พ้นโทษคดีอุกฉกรรจ์ ที่ใช้ความรุนแรง โดยมีการตราบทบัญญัติกำหนดกระบวนการเพื่อควบคุมสอดส่องผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษในคดีอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงแบบครบวงจร บทบัญญัติกฎหมาย The Serious Offenders Act 2018 ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญไว้ 2 ประการ ได้แก่ เพื่อปกป้องสังคมจากการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติเรียกร้องให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ มีการออกคำสั่งตามกฎหมายด้วยการคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและการปกป้องสังคมเป็นอันดับแรก (Safety And Protection Of Community Paramount In Any Decision Under This Act) ตลอดจนเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงอีกด้วย มาตรการตามกฎหมาย ในบทบัญญัติ The Serious Offenders Act 2018 ได้บัญญัติว่า “ผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายการบังคับใช้ของกฎหมาย” (Eligible Offenders) หมายรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) เป็นบุคคลที่ได้กระทำความผิดอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป

2) เป็นบุคคลที่ได้รับโทษจำคุกในความผิดอุกฉกรรจ์ เกี่ยวกับเพศ (Serious Sex Offence) หรือ คดีความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง (Serious Violence Offence) ทั้งก่อนประกาศใช้กฎหมายและหลังประกาศใช้กฎหมาย

3) ขณะที่มีการกฎหมายบังคับใช้กฎหมาย บุคคลเหล่านี้ต้องเป็นผู้ที่กำลังได้รับโทษจำคุกในความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับเพศ (Serious Sex Offence) หรือ ความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง (Serious Violence Offence) ศาลจะออกคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษได้ต้องเข้าหลักเกณฑ์ที่ว่า “ผู้กระทำความผิดแสดงหรือจะแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงที่ไม่อาจยอมรับได้ในการกระทำความผิดอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับเพศหรือความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง หากปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปสู่สังคมโดยไม่มีคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษ” หากเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว ศาลก็จะกำหนดให้มีการคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษเป็นเวลาไม่เกิน 15 ปี

สาธารณรัฐฝรั่งเศส มาตรการ Suivi Socio - Judiciaire ประกอบด้วยหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติภายหลังพ้นโทษที่ประกอบด้วยมาตรการเฝ้าระวัง (Mesure de surveillance) และมาตรการช่วยเหลือ (Mesure d'assistance) ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ (Prévenir la récidive) และการฟื้นฟูแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง (Seconder ses efforts en vue de sa réinsertion sociale) ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะเป็น ผู้กำหนดให้ใช้มาตรการ Suivi Socio - Judiciaire ขณะพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ ซึ่งมาตรการ Suivi Socio - Judiciaire ประกอบไปด้วยการบำบัดรักษาเฉพาะรายและมาตรการทางการแพทย์ (Injonction De Soin) ระหว่างอยู่ในเรือนจำ และมาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ โดยระหว่างอยู่ในเรือนจำและภายหลังพ้นโทษ ศาลปรับใช้โทษ (Juge de l'application des peine, JAP) เป็นผู้มีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขและติดตามเฝ้าระวังให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับคำสั่งให้ใช้มาตรการ Suivi Socio - Judiciaire ปฏิบัติตามเงื่อนไขตลอดระยะเวลาที่อยู่ในมาตรการ หากศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้ Suivi Socio - Judiciaire ผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขคุมประพฤติภายในระยะเวลาดังต่อไปนี้

1) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี (Délit) ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่เกิน 10 ปี

2) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี (Délit) หากศาลมีเหตุผลพิเศษ ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่เกิน 20 ปี

3) ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป (Crime) ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ไม่เกิน 20 ปี

4) ความผิดที่ศาลจำคุก 30 ปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ได้ 30 ปี

5) ความผิดที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ suivi socio - judiciaire ไม่จำกัดระยะเวลา (Sans limitation de durée) อย่างไรก็ตาม ศาลปรับใช้โทษ (Tribunal de l'application des peines) ซึ่งประกอบด้วยองค์คณะ 3 นาย สามารถออกคำสั่งยุติมาตรการนี้ ได้เมื่อพ้นระยะเวลา 30 ปี

สรุปประเด็นปัญหาที่ต้องวิเคราะห์ คือ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

หลักการลงโทษตามที่ผู้กระทำผิดสมควรได้รับของโทษวางหลักว่า ประเภทของโทษและความหนักเบาของโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของอันตรายและระดับความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดในการกระทำผิด แต่กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียให้อำนาจศาลในการกำหนดโทษ

หรือออกคำสั่งเกี่ยวกับการจำคุกผู้กระทำผิดที่เกินกว่าอัตราส่วนของโทษที่ได้สัดส่วนกับพฤติการณ์การกระทำผิดและตัวผู้กระทำผิดไปมาก ทำให้เกิดปัญหาว่าการกำหนดโทษตามกฎหมายที่ให้ขังผู้กระทำผิดไว้ต่อไปภายหลังพ้นโทษขัดต่อหลักการลงโทษตามที่ผู้กระทำผิดสมควรได้รับของโทษหรือไม่

อย่างไรก็ดี การขังผู้กระทำผิดไว้ภายหลังครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาเพื่อป้องกันอันตรายแก่สังคมตามกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าผู้กระทำผิดอาจจะกระทำผิดซ้ำในอนาคตซึ่งไม่ถึงกับมีส่วนเกี่ยวข้องกับความร้ายแรงของการกระทำผิดที่นำไปสู่การลงโทษจำคุกในครั้งล่าสุดมากนัก ดังนั้นจึงเกิดข้อโต้เถียงขึ้นมาว่าการขังผู้กระทำผิดไว้ภายหลังครบกำหนดโทษขัดต่อหลักการลงโทษตามที่ผู้กระทำผิดสมควรได้รับของโทษในขณะที่คำสั่งให้ควบคุมดูแลความประพฤติของผู้กระทำผิดไว้ภายหลังพ้นโทษเมื่อศาลเห็นว่าผู้กระทำผิดยังมีความเสี่ยงต่อสังคมแต่ยังไม่สมควรคุมขังผู้กระทำผิดไว้ภายหลังพ้นโทษอาจเป็นคำสั่งที่สอดคล้องกับหลักการลงโทษตามที่ผู้กระทำผิดสมควรได้รับของโทษมากกว่า แต่ฝ่ายที่สนับสนุนกฎหมายที่ให้ขังผู้กระทำผิดไว้ภายหลังครบกำหนดโทษก็โต้แย้งว่า กฎหมายดังกล่าวเป็นหนทางเดียวที่จะรับประกันได้ว่าผู้กระทำผิดจะไม่สามารถสร้างความเสี่ยงใด ๆ ให้กับสังคมได้อีก นอกจากนี้ กฎหมายที่ให้อำนาจศาลกำหนดให้ขังผู้กระทำผิดไว้ภายหลังครบกำหนดโทษตามคำพิพากษายังถูกมองว่าขัดต่อหลักความเด็ดขาดของคำพิพากษา (Finality of sentence) กล่าวคือถ้าศาลใช้วิธีออกคำสั่งให้ขังผู้กระทำผิดไว้โดยไม่มีกำหนดระยะเวลาไว้ในเวลาที่ทำคำพิพากษาตามกฎหมายของบางมลรัฐ เช่น นั้นแล้วผู้กระทำผิดย่อมทราบได้ว่าระยะเวลาต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาแต่ในนาม มีระยะเวลาเท่าใด และหลังจากนั้นจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาทบทวนคำสั่งเป็นระยะ (Periodic review) แต่ถ้าการดำเนินการออกคำสั่งดังกล่าวมีขึ้นในช่วงท้ายของการรับโทษตามคำพิพากษาตามรูปแบบของกฎหมายที่ให้ขังผู้กระทำผิดไว้ต่อไปภายหลังครบกำหนดโทษของบางรัฐก็ย่อมทำให้เกิดความไม่แน่นอนในขณะที่ศาลพิพากษาว่า จำเลยจะต้องถูกจำคุกต่อไปเป็นระยะเวลานานเท่าใดเมื่อครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา เว้นเสียแต่ว่าจะถือว่าการขังผู้กระทำผิดไว้ภายหลังครบกำหนดโทษไม่ใช่การลงโทษผู้กระทำผิด (non-punitive) ซึ่งในประเด็นนี้ศาลชั้นต้นของรัฐควีนส์แลนด์ในคดีระหว่าง Fardon v. Attorney-General วินิจฉัยว่า การขังหรือการควบคุมดูแลความประพฤติของผู้กระทำผิดไว้ภายหลังครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาแตกต่างจากโทษจำคุกตามคำพิพากษา ทำให้ปัญหาว่าโทษตามคำพิพากษาขาดความเด็ดขาดเบาบางลงไป

ปัญหาเกี่ยวกับหลักนิติธรรม (Rule of Law) ในกระบวนการยุติธรรมมีหลักกฎหมายทั่วไปหลักหนึ่งว่า บุคคลย่อมไม่อาจถูกลงโทษได้โดยปราศจากกฎหมาย ด้วยเหตุนี้เมื่อผู้กระทำผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาไปแล้วผู้กระทำผิดก็มีสิทธิที่จะได้รับอิสรภาพ แต่กฎหมายที่ให้ขังผู้กระทำผิดไว้ต่อไปภายหลังพ้นโทษกลับขยายระยะเวลาที่ผู้กระทำผิดจะต้องถูกขังไว้ในเรือนจำออกไปอีก นักวิชาการจึงโต้แย้งว่ากฎหมายคุมขังเพื่อป้องกันขัดต่อหลักนิติธรรม ซึ่งข้อสรุปดังกล่าว

ตั้งอยู่บนมุมมองที่ว่าการขังผู้กระทำผิดไว้ต่อไปภายหลังพ้นโทษถือว่าเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างหนึ่ง ในเรื่องนี้ศาลในคดี Fardon สรุปว่าการจำคุกผู้กระทำผิดไว้ภายหลังครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาไม่ถือเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดถ้าเป็นการจำคุกไว้ด้วยเหตุผลที่ไม่ใช่เพื่อลงโทษผู้กระทำผิด เช่น เพื่อการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับสังคม นอกจากนี้ยังมีหลักกฎหมายทั่วไปอีกหลักหนึ่งที่ว่ารัฐควรจะลงโทษพฤติกรรมการกระทำผิดกฎหมาย ไม่ใช่ลงโทษประเภทหรือลักษณะของผู้กระทำผิด อย่างไรก็ดี การขังผู้กระทำผิดไว้ภายหลังครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาย่อมเป็นการลงโทษสถานะหรือลักษณะของผู้กระทำผิดไม่ใช่พฤติกรรมการกระทำผิดของบุคคลดังกล่าว ซึ่งผู้พิพากษา Gummon แห่งศาลชั้นต้นของรัฐควีนส์แลนด์ตระหนักได้ถึงปัญหานี้ จึงกล่าวไว้ในคำพิพากษาในคดี Fardon ว่า พระราชบัญญัติผู้ต้องขังที่เป็นอันตราย (ผู้กระทำผิดทางเพศ) ค.ศ. 2003 ของรัฐควีนส์แลนด์เป็นการดำเนินการโดยพิจารณาจากสถานะของจำเลยอันเนื่องมาจากการถูกศาลพิพากษาลงโทษ แล้วจึงกำหนดโครงสร้างในการดำเนินการหรือจัดการกับผู้กระทำผิดดังกล่าว การขังผู้กระทำผิดไว้ต่อไปภายหลังครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาจึงเป็นการขังผู้กระทำผิดไว้อันเนื่องมาจากสถานะการเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายที่ได้เกิดขึ้นแล้ว อย่างไรก็ดี ยังคงมีผู้โต้แย้งว่าการขังผู้กระทำผิดไว้เมื่อครบกำหนดโทษดังกล่าวไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำผิดเพราะสถานะของบุคคลดังกล่าวแต่เพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสังคม ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมดูแลผู้กระทำผิดไว้ภายหลังพ้นโทษ (Post-Sentenced Supervision Orders) การบังคับใช้มาตรการควบคุมดูแลผู้กระทำผิดไว้ภายหลังพ้นโทษในรัฐควีนส์แลนด์รัฐออสเตรเลียตะวันตก และรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประสบปัญหาด้านทรัพยากรและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เพราะการควบคุมดูแลผู้กระทำผิดไว้ภายหลังพ้นโทษใช้ระยะเวลาค่อนข้างนานซึ่งอาจมากถึง 15 ปี ซึ่งอาจจะมีการต่ออายุการควบคุมต่อไปอีกก็ได้ ทำให้มาตรการนี้ใช้ทรัพยากรและค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองกว่ามาตรการคุมความประพฤติภายหลังการพักการลงโทษทั่ว ๆ ไปมาก การกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษของศาลตามที่ศาลเห็นสมควรซึ่งต้องไม่เกิน 10 , เครือรัฐออสเตรเลีย 15 และสาธารณรัฐฝรั่งเศส10 ถึง30 ปีนับแต่วันพ้นโทษนั้น อาจไม่ได้สัดส่วนกับความผิดที่นักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษเคยได้กระทำมาก่อน เพราะในบางกรณีที่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษต่ำ แต่อาจต้องถูกบังคับใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในระยะเวลาถึง 10 ปีนับแต่วันพ้นโทษ ซึ่งหลักความได้สัดส่วนเป็นหลักการพื้นฐานภายใต้หลักนิติธรรม เป็นหลักสำคัญเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและมีขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษดังกล่าว อาจเป็นการขาดการนำหลักความได้สัดส่วนอันเป็นหลักกฎหมายสำคัญมาปรับใช้ อันเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม

1.2 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22

มาตรา 22 กำหนดว่า “เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาด...จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ...ตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้” และวรรคสอง ที่กำหนดว่า “มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ได้แก่ (10) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์หรือมาพบหรือรับการรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใดตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด” ซึ่งตามมาตรา 22 วรรค 2 (10) ดังกล่าวเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ที่ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์

เครือรัฐออสเตรเลีย การคุมขังฉุกเฉิน (emergency detention orders) ผู้ถูกคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษรายใดแสดงพฤติการณ์ใกล้ที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง (imminent risk of committing a serious sex offence or a serious violence offence or both) และไม่มีมาตรการอื่นใดที่ยับยั้งได้ อัยการอาจร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลออกคำสั่งคุมขังฉุกเฉินเป็นเวลาไม่เกิน 7 วัน เพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติตามคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือเป็นระยะเวลาที่เพียงพอในการที่ยื่นคำขอให้มีการคุมขังภายหลังพ้นโทษ หรือ เป็นระยะเวลาที่เพียงพอที่จะดำเนินการอื่น ๆ ตามกฎหมาย

สาธารณรัฐฝรั่งเศส มาตรการแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (Injonction de soins) ศาลที่พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอาจออกคำสั่งให้ใช้การบำบัดทางการแพทย์ (Traitement médical) โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ทำการบำบัด ศาลที่พิพากษาลงโทษจะต้องแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงมาตรการทางการแพทย์ และขอความยินยอมจากผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมเข้าสู่มาตรการบำบัดทางการแพทย์ในเรือนจำ ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาเต็มจำนวน

สรุปประเด็นปัญหาที่ต้องวิเคราะห์ คือ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

ไม่ได้มีการกำหนดว่าต้องมีการขอความยินยอมจากนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษก่อนจึงจะสามารถบังคับใช้มาตรการทางการแพทย์ได้ ซึ่งเครือรัฐออสเตรเลียและสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีกฎหมายชัดเจน ซึ่งแตกต่างกับกรณีของการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุก ตามมาตรา 19 (1) ซึ่งจะต้องมีการขอความยินยอมจากนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษก่อนจึงจะสามารถบังคับใช้มาตรการทางการแพทย์ได้ เพราะตามมาตรา 21 กำหนดว่า “มาตรการทางการแพทย์ที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 19 (1) ให้ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อย

สองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชศาสตร์และสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือด้วยวิธีการรูปแบบอื่น ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” ซึ่งการที่บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดว่าต้องขอความยินยอมจากนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษก่อนนั้น เป็นการกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล อันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่มีการบัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของบุคคล ในส่วนของการประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับกรณีของการประเมินผู้กระทำผิดเพื่อกำหนดโทษแบบไม่มีกำหนดระยะเวลา โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมผู้กระทำผิดทางเพศร้ายแรง ค.ศ. 2005 ของรัฐวิคตอเรียให้ความเห็นว่า การประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำด้วยเทคนิคทางวิทยาศาสตร์กลายเป็นเครื่องมือที่เปลี่ยนบทบาทความรับผิดชอบจากผู้ร่างนโยบายมาเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ ทั้งที่ความจริงแล้วปัญหาที่ว่ารัฐควรจะจัดการกับผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงอย่างไรเป็นปัญหาทางสังคมมากกว่าปัญหาของนักวิทยาศาสตร์ โดยมีความเห็นว่าการที่นักจิตวิทยาต้องตอบคำถามว่าผู้กระทำผิดคนใดสมควรถูกคัดเลือกให้ต้องถูกควบคุมดูแลไว้ภายหลังพ้นโทษและต้องเสนอพยานหลักฐานในการพิจารณาดังกล่าวอาจเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมนัก สมควรที่จะแยกบทบาทของนักจิตวิทยากับการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายให้ชัดเจน ในส่วนของการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในระหว่างอยู่ในความควบคุมดูแลภายหลังพ้นโทษ ผู้ปฏิบัติงานในเมืองเมล์เบิร์นเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมควรให้ความสำคัญกับการบำบัดผู้กระทำผิดตั้งแต่เมื่อเริ่มต้นรับโทษและค่อย ๆ ปรับให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละคนตลอดระยะเวลาต้องโทษจำคุกมากกว่ามาเน้นย้ำให้ความสำคัญในช่วงสุดท้ายของการรับโทษ การบำบัดผู้กระทำผิดภายในชุมชนภายหลังพ้นโทษจึงไม่มีความจำเป็นเท่ากับการบำบัดภายในเรือนจำ รัฐควรจะให้ความสำคัญกับการใช้งบประมาณและทรัพยากรในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในเรือนจำเป็นสำคัญในเมื่อรัฐเองก็มีนโยบายที่จะขังผู้กระทำผิดไว้ต่อไปภายหลังครบกำหนดโทษเพื่อป้องกันอันตรายแก่สังคมอยู่แล้ว

1.3 วิเคราะห์ปัญหามาตรการเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่ถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดีและปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

เครือรัฐออสเตรเลีย การคุมขังฉุกเฉิน (emergency detention orders)ผู้ถูกคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษรายใดแสดงพฤติการณ์ใกล้ที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง (imminent risk of committing a serious sex offence or a serious violence offence or both) และไม่มีมาตรการอื่นใดที่ยับยั้งได้ อัยการอาจร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลออกคำสั่งคุมขังฉุกเฉินเป็นเวลาไม่เกิน 7 วัน เพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติตามคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือเป็นระยะเวลาที่เพียงพอในการที่ยื่นคำขอให้มีการคุมขังภายหลังพ้นโทษ หรือ เป็นระยะเวลาที่เพียงพอที่จะดำเนินการอื่น ๆ ตามกฎหมาย

สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสาธารณรัฐฝรั่งเศส (CODE OF CRIMINAL PROCEDURE : Sub - section 3 : Compensation For per - trial detention) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 17 กรกฎาคม ค.ศ.1970 กำหนดหลักเกณฑ์ดังนี้ 1 บุคคลผู้มีสิทธิ์ร้องค่าทดแทน คือ ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกขังในระหว่างการสอบสวนคดี ต่อมามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า คดีไม่มีมูล , 2 วิธีการร้องขอค่าทดแทน ผู้ร้องขอต้องยื่นคำร้องภายในหกเดือนนับแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุด แม้ว่ากฎหมายจะรองรับในเรื่องการชดใช้ค่าเสียหายหรือ ค่าทดแทนให้ แต่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมิได้รับการชดเชยทุกกรณี เนื่องจากมาตรา 149 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้กำหนดไว้ว่า การชดใช้ค่าทดแทนนั้นจะต้องเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาชี้ขาดแห่งคดีว่า จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ ประมวลกฎหมายนี้มิใช่หลักการชดเชยความเสียหายทั้งหมด หรือความเสียหายตามความเป็นจริง แต่ถือว่าเป็นการรับผิดชอบของรัฐ

สรุป ประเด็นปัญหาที่ต้องวิเคราะห์คือ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

ไม่ได้กำหนดว่า ให้ผู้ถูกคุมขังมีสิทธิได้รับการเยียวยาจากการคุมขังที่มิชอบนั้น ขัดกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 9 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 9 ที่รับรองสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนหากถูกจับกุมหรือถูกควบคุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรา 25 วรรคสาม ที่มีการบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”ซึ่งเครือรัฐออสเตรเลียและสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้มีกฎหมายชัดเจน

บทสรุป

เมื่อพิจารณาถึงข้อขัดข้องในการใช้ทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูแล้ว งานวิจัยนี้พบว่าเป็นข้อขัดข้องในทางปฏิบัติทั้งสิ้น อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนในนโยบายว่าควรจะทุ่มเทให้กับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมากน้อยเพียงใดและควรจะเป็นไปในทิศทางใด เพราะหน่วยงานหลักที่

เกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดคือกรมราชทัณฑ์ก็มีหน้าที่หลักของตัวเองอยู่แล้วคือ การควบคุมและบังคับโทษแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นหน้าที่ดั้งเดิมของหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับโทษไม่ว่าจะในประเทศใด ๆ ก่อนหน้าที่แนวความคิดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดจะเข้ามามีบทบาทในกระบวนการยุติธรรมของทุกประเทศจนกลายมาเป็นนโยบายสากลในการควบคุมอาชญากรรมดังเช่นทุกวันนี้ แต่ไม่ใช่ว่าหน่วยงานราชทัณฑ์ของทุกประเทศจะรับเอาทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูเข้ามาใช้ในการปฏิบัติอย่างเต็มที่ร้อยเปอร์เซ็นต์เสมอไปบางประเทศอาจจะเห็นด้วยกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและจึงส่งเสริมและสนับสนุนทุกวิถีทางให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดสามารถดำเนินไปได้ แต่ในบางประเทศก็มองว่าปัญหาอื่น ๆ มีความสำคัญมากกว่าการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด หรือมีวิธีการอื่นที่ดีกว่าในการควบคุมไม่ให้ผู้กระทำผิดกระทำผิดซ้ำอีก หรือหน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมก็อาจจะกำหนดนโยบายในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไว้เพื่อให้สามารถกล่าวได้ว่าการดำเนินการของหน่วยงานเป็นไปตามหลักกระบวนการยุติธรรมสากลแล้ว แต่ในทางปฏิบัติกลับให้ความสำคัญกับงานอื่น ๆ ของหน่วยงานมากกว่า ซึ่งอาจจะสังเกตเห็นได้จากจำนวนงบประมาณ ปริมาณทรัพยากร ความหลากหลายของโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ความเข้มข้นของโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และความสามารถในการจัดให้ผู้กระทำผิดทุกคนหรือที่จำเป็นได้เข้าถึงโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูต่าง ๆ อย่างทั่วถึงหรือไม่ ซึ่งระดับการให้ความสำคัญกับทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูย่อมส่งผลกระทบต่อความพยายามในการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด การดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และความพยายามในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพราะหากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดค่อนข้างน้อยก็จะสะท้อนออกมาให้ได้จากการกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในทางปฏิบัติและการเสนอแนะวิธีแก้ไข แต่กลับไม่มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างแท้จริง โดยอาจอ้างถึงความสำคัญของงานอื่น ความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหางานอื่น ๆ ก่อน หรือติดขัดปัญหาอื่นที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำได้อย่างแน่นอน เช่น ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำที่ทำให้ไม่ว่าอย่างไรก็ไม่อาจดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างทั่วถึงเป็นต้น ซึ่งงานวิจัยนี้ พบว่าสภาพดังกล่าวก็คือสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ และจึงไม่อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการยุติธรรมไทยยึดถือแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำอย่างแท้จริง

ปัญหาจากการใช้ทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูกับผู้กระทำผิดในประเทศไทยจึงไม่ได้มีสาเหตุจากไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้เพราะผู้กระทำผิดไทยมีความดื้อด้านหรือเป็นผู้กระทำผิดโดยกมลสันดานอย่างไม่อาจเยียวยาได้ทุกคน จนต้องหันไปใช้วิธีการขังผู้กระทำผิดเหล่านี้ไว้เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่สังคมดังเช่นแนวทางของต่างประเทศ แต่เป็นเพราะกระบวนการยุติธรรมไทยยังไม่เคยก้าวไปถึงจุดที่สามารถกล่าวได้ว่า ประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดอย่างถึงที่สุดแล้วแต่พบว่ามาตรการดังกล่าวไม่ได้ผล

งานวิจัยนี้จึงยังคงสนับสนุนแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำผิดครั้งแรกหรือผู้กระทำผิดซ้ำ และเสนอให้นำแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดตามหลักการ Risk – need - responsivity มาใช้เพื่อให้สามารถดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้กระทำผิดซ้ำให้ได้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงและสาเหตุของพฤติกรรมกระทำผิดกฎหมายของผู้กระทำผิดแต่ละคนให้ได้มากที่สุด ซึ่งคาดว่าหากได้มีการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูตามหลักการดังกล่าวอย่างเต็มที่ร่วมกับการดำเนินมาตรการอื่น ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมโดยตรง และที่ไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมโดยตรง เช่น การส่งเสริมสถาบันครอบครัว การส่งเสริมการศึกษา หรือการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในทุกด้าน ๆ จะช่วยแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำในประเทศไทยได้ ก่อนที่ผู้กระทำผิดครั้งแรกจะกลายเป็นผู้กระทำผิดซ้ำและวนเวียนเข้าออกเรือนจำเพราะไม่สามารถหาทางออกให้แก่ชีวิตได้จนต้องถูกเรียกว่าพวกเก๋าคุกในที่สุด

อย่างไรก็ดี ระยะเวลาของโทษจำคุกที่ยาวนานเพียงพออาจไม่ได้ส่งผลร้ายเสียทีเดียว หากว่าผู้กระทำผิดได้รับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูอย่างเพียงพอและตรงกับสภาพปัญหาของผู้กระทำผิดในระหว่างที่กำลังรับโทษจำคุก ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า เพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำบางรายที่กระทำผิดซ้ำจนอาจเข้าข่ายเป็นผู้กระทำผิดติดเป็นนิสัยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็อาจจะมีความจำเป็นที่จะต้องนำทฤษฎีตัดโอกาสในการกระทำผิดที่ยังคงยึดมั่นอยู่ในหลักการของทฤษฎีแก้แค้นทดแทนกล่าวคือ โทษจะต้องได้รับสัดส่วนกับการกระทำผิด มาปรับใช้ควบคู่ไปกับทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพื่อที่ผู้กระทำผิดซ้ำเหล่านั้นจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูอย่างเต็มที่ โดยไม่ถูกปล่อยตัวออกไปก่อนครบกำหนดโทษทั้งที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมอย่างเต็มที่

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยนี้พบว่า ในการลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำกระบวนการยุติธรรมไทยควรจะยึดมั่นในทฤษฎีทัณฑวิทยา 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีแก้แค้นทดแทน ทฤษฎีป้องปรามการกระทำผิด ทฤษฎีตัดโอกาสในการกระทำผิด และทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยไม่ให้ความสำคัญกับทฤษฎีใดทฤษฎีมากจนเกินไปและกลายเป็นการลบล้างหรือทอนประสิทธิภาพของทฤษฎีอื่น กล่าวคือจะต้องพยายามรักษาความสมดุลของกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย การใช้โทษตามกฎหมายและมาตรการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมให้อยู่ภายในกรอบของทฤษฎีทั้งสี่ประการนั่นเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ และในกรณีของผู้กระทำผิดซ้ำ การบังคับใช้โทษและมาตรการต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมภายในกรอบของทฤษฎีทัณฑวิทยาทุกทฤษฎีได้อย่างสมดุลกันจะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำได้

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เป็นมาตรการการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงเป็นมาตรการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสังคม ซึ่งต้องดำเนินการให้ได้สัดส่วนกับการคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights ICCPR) ที่ประเทศไทยเป็นภาคี โดยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 บางมาตรายังมีความบกพร่องอยู่ในหลายประการ เพราะมีสิทธิของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษในบางเรื่องที่ยังไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควรอันทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย

1. บทสรุป

1.1 ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22 ที่ต้องวิเคราะห์คือ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22 ผู้วิจัยพบว่า ประเด็นนี้ประเทศไทย วรรค 3 บัญญัติว่า “ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันพ้นโทษ” แต่เครือรัฐออสเตรเลีย ศาลก็จะกำหนดให้มีการคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษเป็นเวลาไม่เกิน 15 ปี , สาธารณรัฐฝรั่งเศส ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Suivi Socio - Judiciaire ตั้งแต่ 10 ปี แต่ไม่เกิน 30 ปี

ประเทศไทยใช้หลักนิติธรรม เป็นหลักในการออกกฎหมายและเป็นหลักในการปกครองบ้านเมือง โดยต่างประเทศทั่วโลกมักใช้คำว่า “The rule of law” เป็นหลักการสำคัญในการปกครองบ้านเมือง ให้มีความยุติธรรมและสงบสุข ซึ่งหากจะกำหนดความหมายค่านิยาม ของคำว่า “หลักนิติธรรม” ในความหมายอย่างแคบ คือ การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ ในการปกครองโดยไม่มี

ข้อจำกัดใดๆ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการและเนื้อหากฎหมายหรือหากกำหนด ความหมายของค่านิยามดังกล่าวไว้ จะรวมถึงการที่นำหลักประชาธิปไตยและหลักสิทธิมนุษยชนเข้าไว้ด้วยกันซึ่งคุณค่าสำคัญของหลักนิติธรรมนั้นจะต้องมีความแน่นอนทางกฎหมายมีความคาดหวังทางกฎหมายความปลอดภัยในการใช้อำนาจต่าง ๆ ตามอำเภอใจและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องใช้กฎหมายหมายตามที่รัฐ ได้กำหนด

ดังนั้น หลักความได้สัดส่วนจึงเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของแนวคิดตามหลักนิติรัฐ (Legal State) ซึ่งเป็นหลักการที่เป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจตาม อำเภอใจขององค์กรต่างๆของรัฐ โดยรัฐจะกระทำการใดๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจเป็นสำคัญ ต้องทำทุกอย่างตามกฎหมาย ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย โดยมีองค์กรตุลาการมีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายปกครองว่ามีการใช้อำนาจถูกต้องตามกฎหมายเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้นหรือไม่ และในขณะเดียวกันก็ไม่ได้หมายความว่าประชาชนในรัฐสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพของตนอย่างไร้ขอบเขตด้วยเหตุที่รัฐมีหน้าที่ในการธำรงรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ จึงมีอำนาจบังคับให้ประชาชนในรัฐกระทำการหรืองดเว้นกระทำการในบางเรื่องภายใต้ข้อจำกัดว่ารัฐจะใช้อำนาจได้เท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะและเท่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้โดยชัดแจ้งเท่านั้น โดยนัยนี้ประชาชนในรัฐจึงต้องเสียสละเสรีภาพของตนบางเรื่องเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยหลักกฎหมายนี้ได้ปรากฏตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีสาระสำคัญสรุปได้ว่า

(1) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(2) กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

(3) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพกระทำได้เท่าที่จำเป็น

(4) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพมิได้

(5) การตรากฎหมายซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจด้วย

ประเด็นที่ผู้วิจัยพบว่า มาตรา 22 ปัญหาเกี่ยวกับการขังผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงที่จะกระทำผิดซ้ำกับความได้สัดส่วนของโทษการกระทำผิดและความเป็นที่สุดของโทษตามกฎหมายหลักการลงโทษตามที่ผู้กระทำผิดสมควรได้รับของโทษวางหลักว่าประเภทของโทษและความหนักเบาของโทษจะต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของอันตรายและระดับความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดในการกระทำผิดแต่กฎหมายของ 3 ประเทศให้อำนาจศาลในการกำหนดโทษหรือออกคำสั่งเกี่ยวกับการจำคุกผู้กระทำผิดที่เกินกว่าอัตราส่วนของโทษที่ได้สัดส่วนกับพฤติการณ์การกระทำผิดและตัวผู้กระทำผิด ดังนั้นควรคำนึงถึงสิทธิในการได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมของผู้กระทำผิดด้วย

1.2 ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22 ที่ต้องวิเคราะห์ คือ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

สรุปประเด็น เปรียบเทียบเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 22 ของประเทศไทย , เครือรัฐออสเตรเลีย และสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ผู้วิจัย พบว่า ประเทศไทยมาตรา 22 วรรค 2 (10) ดังกล่าวเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ที่ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์แต่เครือรัฐออสเตรเลีย เรียกว่า การคุมขังฉุกเฉิน (emergency detention orders) ผู้ถูกคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษรายใดแสดงพฤติการณ์ใกล้ที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง (imminent risk of committing a serious sex offence or a serious violence offence or both) แต่สาธารณรัฐฝรั่งเศส มาตรการแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (Injonction de soins) ศาลที่พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอาจออกคำสั่งให้ใช้การบำบัดทางการแพทย์ (Traitement médical) โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ทำการบำบัด ศาลที่พิพากษาลงโทษจะต้องแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงมาตรการทางการแพทย์ และขอความยินยอมจากผู้กระทำความผิด

ประเด็นที่ผู้วิจัยพบว่า ประเทศไทยเขียน ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์แต่ไม่มีรายละเอียด และไม่มีการถามการสมัครใจจากผู้กระทำความผิด ซึ่งในส่วนของเครือรัฐออสเตรเลียและสาธารณรัฐฝรั่งเศส การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในระหว่างอยู่ในความควบคุมดูแลภายหลังพ้นโทษกระบวนการยุติธรรมควรให้ความสำคัญกับการบำบัดผู้กระทำผิดตั้งแต่เมื่อเริ่มต้นรับโทษและค่อย ๆ ปรับให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละคนตลอดระยะเวลาต้องโทษจำคุก

1.3 ประเด็นปัญหามาตรการเกี่ยวกับการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบที่ต้องวิเคราะห์ คือ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

สรุปประเด็น เปรียบเทียบมาตรการเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบของประเทศไทย , เครือรัฐออสเตรเลีย และสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ผู้วิจัยพบว่า พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ไม่มีการกำหนดมาตรการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ ซึ่งต่างจากเครือรัฐออสเตรเลียก็มีข้อกฎหมายคล้ายๆ กับสาธารณรัฐฝรั่งเศส มาตรา 149 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ได้กำหนดไว้ว่าการชดใช้ค่าทดแทนนั้นจะต้องเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาชี้ขาดแห่งคดีว่า จำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ ประมวลกฎหมายนี้มิใช่หลักการชดเชยความเสียหายทั้งหมด หรือ ความเสียหายตามความเป็นจริง แต่ถือว่าเป็นการรับผิดชอบของรัฐ

สรุป เมื่อพิจารณาถึงข้อขัดข้องในการใช้ทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูแล้ว งานวิจัยนี้พบว่าเป็นข้อขัดข้องในทางปฏิบัติทั้งสิ้น อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนในนโยบายว่าควรจะทุ่มเทให้กับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมากน้อยเพียงใดและควรจะเป็นไปในทิศทางใด เพราะหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดคือกรมราชทัณฑ์ก็มีหน้าที่หลักของตัวเองอยู่แล้ว คือ การควบคุมและบังคับโทษแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นหน้าที่ดั้งเดิมของหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับโทษไม่ว่าจะในประเทศใดๆ ก่อนหน้าที่แนวความคิดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดจะเข้ามามีบทบาทในกระบวนการยุติธรรมของทุกประเทศจนกลายมาเป็นนโยบายสากลในการควบคุมอาชญากรรมดังเช่นทุกวันนี้ แต่ไม่ใช่ว่าหน่วยงานราชทัณฑ์ของทุกประเทศจะรับเอาทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูเข้ามาใช้ในการปฏิบัติอย่างเต็มที่ร้อยเปอร์เซ็นต์เสมอไปบางประเทศอาจจะเห็นด้วยกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและจึงส่งเสริมและสนับสนุนทุกวิถีทางให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดสามารถดำเนินไปได้ แต่ในบางประเทศก็มองว่าปัญหาอื่น ๆ มีความสำคัญมากกว่าการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด หรือมีวิธีการอื่นที่ดีกว่าในการควบคุมไม่ให้ผู้กระทำผิดกระทำผิดซ้ำอีก หรือหน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมก็อาจจะกำหนดนโยบายในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไว้เพื่อให้สามารถกล่าวได้ว่าการดำเนินการของหน่วยงานเป็นไปตามหลักกระบวนการยุติธรรมสากลแล้ว แต่ในทางปฏิบัติกลับให้ความสำคัญกับงานอื่นๆ ของหน่วยงานมากกว่า ซึ่งอาจจะสังเกตเห็นได้จากจำนวนงบประมาณ ปริมาณทรัพยากร ความหลากหลายของโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ความเข้มข้นของโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และความสามารถในการจัดให้ผู้กระทำผิดทุกคนหรือที่จำเป็นได้เข้าถึงโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูต่าง ๆ อย่างทั่วถึงหรือไม่ ซึ่งระดับการให้ความสำคัญกับทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูย่อมส่งผลกระทบต่อความพยายามในการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด การดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และความพยายามในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพราะหากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดค่อนข้างน้อยก็จะสะท้อนออกมาให้ได้จากการกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในทางปฏิบัติและการเสนอแนะวิธีแก้ไข แต่กลับไม่มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างแท้จริง โดยอาจอ้างถึงความสำคัญของงานอื่น ความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหางานอื่นๆ ก่อน หรือติดขัดปัญหาอื่นที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำได้อย่างแน่นอน เช่น ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำที่ทำให้ไม่ว่าอย่างไรก็ไม่อาจดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างทั่วถึงเป็นต้น ซึ่งงานวิจัยนี้ พบว่าสภาพดังกล่าวก็คือสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ และจึงไม่อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการยุติธรรมไทยยึดถือแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำอย่างแท้จริง

ปัญหาจากการใช้ทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูกับผู้กระทำผิดในประเทศไทยจึงไม่ได้มีสาเหตุจากไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้เพราะผู้กระทำผิดไทยมีความดื้อด้านหรือเป็นผู้กระทำผิดโดยกมลสันดานอย่างไม่อาจเยียวยาได้ทุกคน จนต้องหันไปใช้วิธีการขังผู้กระทำผิดเหล่านี้ไว้เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่สังคมดังเช่นแนวทางของต่างประเทศ แต่เป็นเพราะกระบวนการยุติธรรมไทยยังไม่เคยก้าวไปถึงจุดที่สามารถกล่าวได้ว่า ประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดอย่างถึงที่สุดแล้วแต่พบว่ามาตรการดังกล่าวไม่ได้ผล

งานวิจัยนี้จึงยังคงสนับสนุนแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำผิดครั้งแรกหรือผู้กระทำผิดซ้ำ และเสนอให้นำแนวทางการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดตามหลักการ Risk - need - responsivity มาใช้เพื่อให้สามารถดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้กระทำผิดซ้ำให้ได้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงและสาเหตุของพฤติกรรมกระทำผิดกฎหมายของผู้กระทำผิดแต่ละคนให้ได้มากที่สุด ซึ่งคาดว่าหากได้มีการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูตามหลักการดังกล่าวอย่างเต็มที่ร่วมกับการดำเนินมาตรการอื่น ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมโดยตรง และที่ไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมโดยตรง เช่น การส่งเสริมสถาบันครอบครัว การส่งเสริมการศึกษา หรือการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในทุกด้าน ๆ จะช่วยแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำในประเทศไทยได้ ก่อนที่ผู้กระทำผิดครั้งแรกจะกลายเป็นผู้กระทำผิดซ้ำและวนเวียนเข้าออกเรือนจำเพราะไม่สามารถหาทางออกให้แก่ชีวิตได้จนต้องถูกเรียกว่าพวกเก๋าคุกในที่สุด

อย่างไรก็ดี ระยะเวลาของโทษจำคุกที่ยาวนานเพียงพออาจไม่ได้ส่งผลร้ายเสียทีเดียว หากว่าผู้กระทำผิดได้รับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูอย่างเพียงพอและตรงกับสภาพปัญหาของผู้กระทำผิดในระหว่างที่กำลังรับโทษจำคุก ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า เพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำบางรายที่กระทำผิดซ้ำจนอาจเข้าข่ายเป็นผู้กระทำผิดติดเป็นนิสัยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็อาจจะมีความจำเป็นที่จะต้องนำทฤษฎีตัดโอกาสในการกระทำผิดที่ยังคงยึดมั่นอยู่ในหลักการของทฤษฎีแก้แค้นทดแทนกล่าวคือ โทษจะต้องได้รับสัดส่วนกับการกระทำผิด มาปรับใช้ควบคู่ไปกับทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพื่อที่ผู้กระทำผิดซ้ำเหล่านั้นจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูอย่างเต็มที่ โดยไม่ถูกปล่อยตัวออกไปก่อนครบกำหนดโทษทั้งที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมอย่างเต็มที่

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยนี้พบว่า ในการลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำกระบวนการยุติธรรมไทยควรจะยึดมั่นในทฤษฎีทัณฑวิทยา 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีแก้แค้นทดแทน ทฤษฎีป้องปรามการกระทำผิด ทฤษฎีตัดโอกาสในการกระทำผิด และทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยไม่ให้ความสำคัญกับทฤษฎีใดทฤษฎีมากจนเกินไปและกลายเป็นการลบล้างหรือทอนประสิทธิภาพของทฤษฎีอื่น กล่าวคือจะต้องพยายามรักษาความสมดุลของกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย การใช้โทษตามกฎหมายและมาตรการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมให้อยู่ภายในกรอบของทฤษฎีทั้งสี่ประการนั่นเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ และในกรณีของผู้กระทำผิดซ้ำ

การบังคับใช้โทษและมาตรการต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมภายในกรอบของทฤษฎีทัณฑวิทยาทุกทฤษฎีได้อย่างสมดุลกันจะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำได้

2. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565พบว่ายังมีข้อบกพร่อง ผู้วิจัยขอเสนอเพิ่มเติม

ขอบเขตการใช้บังคับพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มีมาตราที่เกี่ยวข้องดังนี้

มาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ในบทบัญญัติมาตรา 3 กำหนดให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ แก่การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา 12 ฐานความผิด ได้แก่ มาตรา 276 ข่มขืนกระทำชำเรา มาตรา 277 กระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี มาตรา 278 กระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่า 15 ปี มาตรา 279 กระทำอนาจารแก่เดก็อายุไม่เกิน 15 ปี มาตรา280 ทวิ พาบุคคลอายุเกิน 15 ปี แต่ยังไม่เกิน 18 ปี ไปเพื่อการอนาจาร มาตรา 284 พาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร มาตรา 288 ฆ่าผู้อื่น มาตรา 289 ฆ่าผู้อื่นโดยมีเหตุฉกรรจ์ มาตรา 290 ทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย มาตรา 297 ทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส มาตรา 289 ทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสและมีเหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา 289 และมาตรา 313 เรียกค่าไถ่ ดังนั้น กรณีที่จำเลยกระทำความผิดกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 หากความผิดบทใดบทหนึ่งต้องด้วยฐานความผิดดังกล่าวก็สามารถนำพระราชบัญญัติไปใช้บังคับได้ ส่วนการป้องกัน การกระทำความผิดซ้ำสำหรับผู้กระทำความผิดฐานอื่นต้องใช้มาตรการตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือเงื่อนไขการคุมความประพฤติ

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 22

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22

มาตรา 22 เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน

มาตรา 276

มาตรา 277

มาตรา 278

มาตรา 279

มาตรา 283 ทวิ

มาตรา 284

มาตรา 288

มาตรา 289

มาตรา 290

มาตรา 297

มาตรา 298

มาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้ มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ได้แก่

(1) ห้ามเข้าใกล้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด

(2) ห้ามท้ากิจกรรมที่เสี่ยงต่อการกระท้าความผิด

(3) ห้ามเข้าเขตกำหนด

(4) ห้ามออกนอกประเทศเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

(5) ห้ามก่อให้เกิดอันตรายต่อละแวกชุมชนที่ตนพักอาศัย

(6) ให้พักอาศัยในสถานที่ที่กำหนด

(7) ให้พักอาศัยในสถานบำบัดที่กำหนดหรือให้ไปอยู่ภายใต้การดูแลในสถานบำบัดภายใต้การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งได้รับการรับรองโดยกระทรวงสาธารณสุขตามที่ศาลเห็นสมควร

(8) ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานหรือผู้ดูแลสถานที่พักอาศัยหรือสถานบำบัด

(9) ให้มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือได้รับการเยี่ยมจากพนักงานคุมประพฤติหรือ อาสาสมัครคุมประพฤติหรือเจ้าหน้าที่อื่นตามระยะเวลาที่กำหนด

(10) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ หรือมาพบหรือรับการตรวจรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใด ตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด

(11) ให้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติ กำหนด

(12) ให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบถึงการเปลี่ยนสถานที่ทำงานหรือการเปลี่ยนงาน

(13) ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการเฝ้าระวัง

ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 10 ปีนับแต่วันพ้นโทษ

แก้ไข พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ดังนี้

มาตรา 22 โดยเพิ่ม (13) ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการเฝ้าระวัง

ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 10 ปีนับแต่วันพ้นโทษ **ต้องคำนึงถึงหลักแห่งความได้สัดส่วน**

2.2 ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ของนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีเป็นมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ตามมาตรา 22

มาตรา 22 เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน

มาตรา 276

มาตรา 277

มาตรา 278

มาตรา 279

มาตรา 283 ทวิ

มาตรา 284

มาตรา 288

มาตรา 289

มาตรา 290

มาตรา 297

มาตรา 298

มาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่ง กำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้ มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ได้แก่

(1) ห้ามเข้าใกล้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด

(2) ห้ามท้ากิจกรรมที่เสี่ยงต่อการกระท้าความผิด

(3) ห้ามเข้าเขตกำหนด

(4) ห้ามออกนอกประเทศเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

(5) ห้ามก่อให้เกิดอันตรายต่อละแวกชุมชนที่ตนพักอาศัย

(6) ให้พักอาศัยในสถานที่ที่กำหนด

(7) ให้พักอาศัยในสถานบำบัดที่กำหนดหรือให้ไปอยู่ภายใต้การดูแลในสถานบำบัดภายใต้การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งได้รับการรับรองโดยกระทรวงสาธารณสุขตามที่ศาลเห็นสมควร

(8) ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานหรือผู้ดูแลสถานที่พักอาศัยหรือสถานบำบัด

(9) ให้มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือได้รับการเยี่ยมจากพนักงานคุมประพฤติหรือ อาสาสมัครคุมประพฤติหรือเจ้าหน้าที่อื่นตามระยะเวลาที่กำหนด

(10) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ หรือมาพบหรือรับการตรวจรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใด ตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด

(11) ให้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติ กำหนด

(12) ให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบถึงการเปลี่ยนสถานที่ทำงานหรือการเปลี่ยนงาน

(13) ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการเฝ้าระวัง

ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 10 ปีนับแต่วันพ้นโทษ

แก้ไข พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ดังนี้

มาตรา 22 โดยเพิ่ม (10) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ หรือมาพบหรือรับการตรวจรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใด ตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด **ต้องขอความยินยอมจากนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษก่อน**

2.3 ประเด็นปัญหามาตรการเกี่ยวกับการเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

มาตรา 22 เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน

มาตรา 276

มาตรา 277

มาตรา 278

มาตรา 279

มาตรา 283 ทวิ

มาตรา 284

มาตรา 288

มาตรา 289

มาตรา 290

มาตรา 297

มาตรา 298

มาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่ง กำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้ มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ได้แก่

(1) ห้ามเข้าใกล้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด

(2) ห้ามทำกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด

(3) ห้ามเข้าเขตกำหนด

(4) ห้ามออกนอกประเทศเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

(5) ห้ามก่อให้เกิดอันตรายต่อละแวกชุมชนที่ตนพักอาศัย

(6) ให้พักอาศัยในสถานที่ที่กำหนด

(7) ให้พักอาศัยในสถานบำบัดที่กำหนดหรือให้ไปอยู่ภายใต้การดูแลในสถานบำบัดภายใต้การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งได้รับการรับรองโดยกระทรวงสาธารณสุขตามที่ศาลเห็นสมควร

(8) ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานหรือผู้ดูแลสถานที่พักอาศัยหรือสถานบำบัด

(9) ให้มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือได้รับการเยี่ยมจากพนักงานคุมประพฤติหรือ อาสาสมัครคุมประพฤติหรือเจ้าหน้าที่อื่นตามระยะเวลาที่กำหนด

(10) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ หรือมาพบหรือรับการตรวจรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใด ตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด

(11) ให้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูแก้ไขหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติ กำหนด

(12) ให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบถึงการเปลี่ยนสถานที่ทำงานหรือการเปลี่ยนงาน

(13) ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการเฝ้าระวัง

ศาลอาจกำหนดระยะเวลาการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 10 ปีนับแต่วันพ้นโทษ

แก้ไข พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ดังนี้

มาตรา 22 โดยเพิ่ม**วงเล็บ (14) ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่รัฐพึงเยียวยาอันเกิดจากคำสั่งคุมขังผู้กระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่มิชอบ**

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมราชทัณฑ์, สถิติกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2564 สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564 จากhttp://www.correct.go.th/recstats/

กรมราชทัณฑ์, สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์, *กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย, โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการกระทำผิดซ้ำจากรั้วสถานพินิจสู่กำแพงเรือนจำ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังวัยหนุ่ม* (กรุงเทพฯ: กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์, 2552)

กรมคุมประพฤติ, รายงานการวิจัยเรื่อง การกระทำผิดซ้ำภายหลังพ้นการคุมความประพฤติ (กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ, 2546)

กองส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ. (2561).สิทธิมนุษยชน.กรุงเทพฯ:กระทรวงยุติธรรม.

ปกป้อง ศรีสนิท. (2564). “แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อสังคมระยะที่1,”วารสารนิติศาสตร์4,:510.

ประธาน วัฒนวานิช. (2520).“ระบบความยุติธรรมทางอาญา: แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 123 ก/หน้า1/12 ธันวาคม 2560.

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 139 ตอนที่ 66 ก/25 ตุลาคม 2565.

ราชกิจจานุเบกษา ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ เล่ม ๑๓๙ ตอนที่ ๖๖ ก หน้าที่13

วันชัย โตความรู้. (2559). สิทธิมนุษยชนสิทธิพื้นฐานของประชาชนเมื่อถูกกล่าวหาในคดีอาญา. เอกสารวิชาการส่วนบุคคลวิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

วุฒิชัย จิตตานุ.(2549).“การบังคับใช้หลักการสัดส่วน (Principle of Proportionality) ในการคุ้มครองสิทธิปัจเจกบุคคล.” วารสารศาลรัฐธรรมนูญ 8, (22), : 41.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร์. (2560). ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตรา ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.(2565). เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ

มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ..... อ.พ. 2/2565 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2 , กรุงเทพฯ:สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร์. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก/6 เมษายน 2560.

อุดม รัฐอมฤต นพนิธิ สุริยะและ บรรเจิด สิงคะเนติ. (2544). การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคล. กรุงเทพฯ : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

หนังสือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐พิมพ์ครั้งที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๐ หน้าที่๗ เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐

Black's Law Dictionary, 8th ed. (Eagan, MN: Thomson West, 2004).

Encyclopedia Britannica, Retrieved June 30, 2015 from http://global. britannica.com/EBchecked/topic/493522/recidivism

Harold M. Metclaf, "Recidivism and the Courts," Journal of Criminal Law and Criminology 26 (1935): 37 quoted in Norval Morris.

Norval Morris, The Habitual Criminal (Westport, Connecticut: London School of Economics and Political Science, Greenwood, 1950).

National Institute of Justice, Recidivism, Retrieved June 27, 2015 from http://www.nij.gov/topics/corrections/recidivism/pages/welcome.aspx.

Open Justice, Making Sence of Justice, Retrieved March 24, 2015 from http://open.justice.gov.uk/reoffending/prisons/

Robert Weisberg, "Meanings and Measures of Recidivism," Southern California Law Review 87 (2014).

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล นางสาวณัชชา เกิดชม

วัน เดือน ปี เกิด 16 กันยายน 2527

สถานที่เกิด โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์

ที่อยู่ปัจจุบัน ถนนเกาะหลัก ตำบลประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประวัติการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา 2552

ประวัติการทำงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
นิติกรปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช